

Kadernota 2020

-definitief-

23 mei 2019

Inhoudsopgave

Pag.

1	Inleiding	3
2	Financiële vertrekpunten	4
2.1	Huidige financiële positie	
2.2	Actuele ontwikkelingen	
2.3	Oplossingsrichtingen	
3	Algemene richtlijnen	9
3.1	Realiseren van maatschappelijk rendement	
3.2	Verdeling van verantwoordelijkheden	
3.3	Behoud van een sterke financiële positie	
3.4	Afgewogen inzet van ambtelijke capaciteit	
3.5	Sturing van verbonden partijen	
4	Sociale cohesie	15
4.1	Zorg voor elkaar	
4.2	Jeugd, gezin en onderwijs	
4.3	Sport, activiteiten en accommodaties	
4.4	Cultuur, activiteiten en accommodaties	
5	Woon- en leefklimaat	18
5.1	Wonen en migratie	
5.2	Ontwikkeling fysieke leefomgeving	
5.3	Beheer openbare ruimte, natuur en landschap	
5.4	Klimaat, energie en afvalverwerking	
6	Economie, arbeid en inkomen	23
6.1	Vestigingsklimaat en werklocaties	
6.2	Toerisme en recreatie	
6.3	Ondernemerschap en -initiatieven	
6.4	Optimalisatie arbeidsmarkt	
6.5	Arbeidsparticipatie en inkomen	
7	Gemeentebestuur en organisatie	29
7.1	Bestuurlijke vernieuwing en participatie	
7.2	Rechtsorde, veiligheid en handhaving	
7.3	Bestuurlijke samenwerking	
7.4	Dienstverlening en communicatie	
7.5	Organisatie, personeel en bedrijfsvoering	
7.6	Financiële positie en belastingen	

1. Inleiding

Deze Kadernota 2020 "nieuwe stijl" is in enkele opzichten gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Daarbij komt de essentie van een Kadernota meer centraal te staan: het formuleren van kaders op hoofdlijnen die richtinggevend zijn bij het opstellen van de Programmabegroting. Dat brengt met zich mee dat deze Kadernota vanuit beleidsmatig en financieel oogpunt niet het detailniveau heeft van een ontwerpbegroting. Pas in het ontwerp van de Programmabegroting (dat op 27 september 2019 wordt opgeleverd voor de gemeenteraad) wordt een concrete én complete financiële raming gegeven voor het begrotingsjaar 2020.

Voor de Kadernota 2020 wordt ook een nieuwe opzet gehanteerd.

In hoofdstuk 2 worden de financiële vertrekpunten voor het begrotingsjaar 2020 beschreven op grond van de informatie die bij het opleveren (16 mei 2019) van dit ontwerp van de Kadernota bekend is. Daarbij wordt ook -voor zover bekend- een overzicht gegeven van substantiële (structurele en incidentele) kosten die vanaf het begrotingsjaar 2020 ontstaan en die niet meer door besluitvorming zijn te beïnvloeden.

In hoofdstuk 3 worden algemene richtlijnen voor het begrotingsjaar 2020 geformuleerd. Deze liggen in het verlengde van de strategische afwegingen vanuit een lange termijn perspectief die zijn besproken in de themabijeenkomst voor raads-, commissie- en collegeleden van 9 april 2019.

In hoofdstuk 4, 5, 6 en 7 wordt aan de hand van de indeling van het Coalitieakkoord ingegaan op de geplande activiteiten voor 2020 binnen het sociaal domein, het fysiek domein, het economisch domein en het organisatorische domein. Daarbij worden op hoofdlijnen de geplande activiteiten beschreven en bij het opstellen van de Programmabegroting wordt deze uitgewerkt in concrete financiële ramingen.

2. Financiële vertrekpunten

Bij vaststelling van de begroting 2019 in november 2018 was er sprake van een robuuste financiële positie. Wel zijn destijds een aantal financiële risico's beschreven, die inmiddels beter geconcretiseerd kunnen worden. In eerste instantie wordt het vertrekpunt weergegeven, vervolgens zijn een aantal ontwikkelingen geduid, waarna een actueel financieel beeld wordt geschetst. Tenslotte worden vanuit financieel perspectief een aantal oplossingsrichtingen geduid, die kunnen leiden tot een versterking van de financiële positie.

2.1 Huidige financiële positie

De financiële positie wordt bepaald door de beschikbare structurele en incidentele middelen die beschikbaar zijn.

Het vertrekpunt zijn de cijfers zoals vastgesteld in de raad van 19 maart 2019 die in onderstaande tabel zijn weergegeven:

Structurele ruimte <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023
Post onvoorzien structureel per 19-3-2019	1.262	1.345	1.291	1.291

De structurele ruimte is bepalend voor de mate waarin nieuwe beleidsinitiatieven met doorlopende uitgaven kunnen worden bekostigd.

Incidentele ruimte <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2019
Algemene reserve	2.500
Essentreserve	15.200
Totaal weerstandsvermogen	17.700

De incidentele ruimte is bepalend voor de mate waarin nieuwe beleidsinitiatieven worden bekostigd voor uitgaven met een éénmalig karakter. De incidentele ruimte, zijnde het weerstandsvermogen, kan niet volledig worden ingezet. De mate waarin over het weerstandsvermogen kan worden beschikt, is afhankelijk van de geïventariseerde (financiële) risico's. Het weerstandsvermogen dient in ieder geval van dusdanige omvang te zijn dat deze risico's worden afgedekt.

De geïventariseerde risico's bedroegen bij de begroting 2019 € 2,25 mln.

Op basis van de vastgestelde nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen 2016-2019, wordt een ratio van 8 (weerstandsvermogen € 18 mln) wenselijk geacht en geldt een ratio van 4 (weerstandsvermogen € 9 mln) als ondergrens.

2.2 Actuele ontwikkelingen

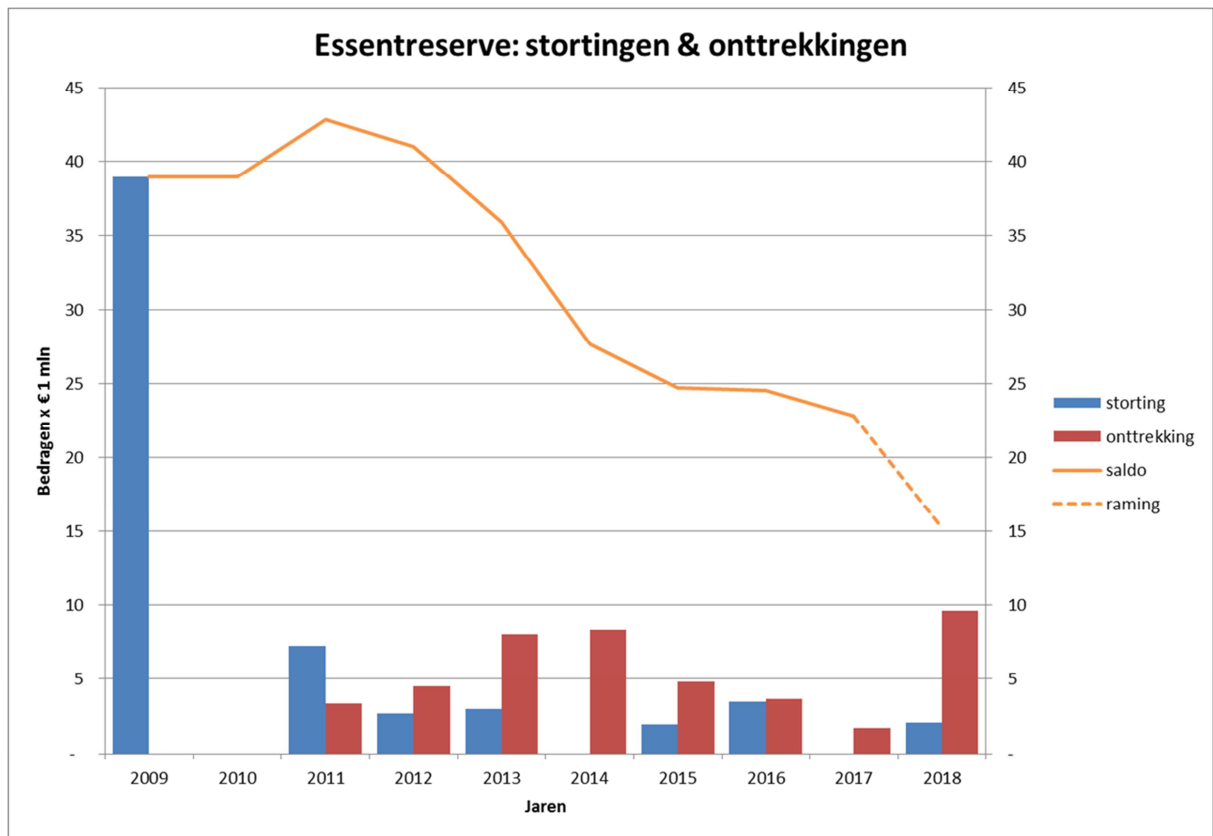
Er zijn een aantal actuele ontwikkelingen die de financiële positie substantieel beïnvloeden. In de navolgende tabel worden deze toegelicht.

Voorziene claims (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
1^e Prorap 2019 (o.a. financiële vertaling van extra lokale lasten ict (zie RIB 725) en hogere bijdragen aan verbonden partijen SC MER, VRLN, Omnibuzz, BsGW)	1.129	502	540	563
CAO Looptijd huidige CAO 31-12-2018. Nu nulraming opgenomen; o.b.v. laatste loonbod indicatief 5%				
- Maasgouw	400	400	400	400
- SC MER	214	214	214	214
Totaal	1.743	1.116	1.154	1.177

Voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds is er op dit moment nog geen nieuwe ontwikkeling te melden (in positieve of negatieve zin). Hiervoor moet de Meicirculaire 2019 afgewacht worden, die vermoedelijk eind mei 2019 gepubliceerd wordt. Omdat we de begroting op basis van constant prijspeil opstellen, dient wel de mutatie van prijspeil 2019 naar 2020 meegenomen te worden. Deze bedraagt o.b.v. de huidige gegevens ruim € 600.000. Hierbij dient wel in ogenschouw genomen te worden dat er naast loonontwikkeling ook geen prijsindexering is opgenomen voor overige inkoop van goederen en diensten. Als stelregel geldt dat Maasgouwse budgetten alleen worden geïndexeerd als deze contractueel van toepassing zijn.

Uit de inventarisatie blijkt dat de structurele ruimte inclusief de prijscompensatie van de algemene uitkering al grotendeels aangewend moet worden om tot een sluitende begroting te komen. Op hoofdlijnen kan nl. worden gesteld dat er structureel € 1,3 beschikbaar was (begroting 2019), vervolgens € 0,6 mln prijscompensatie zal worden toegevoegd, maar anderzijds ook dat er ca. € 1,2 mln aan structurele financiële claims in het verschiet liggen. Er resteert dan een overschot van € 700.000 structureel, waarvan zowel indexering als beleidsintensivering en eventueel nieuw structureel beleid uit bekostigd moet worden. Uitgangspunt is nl. tenminste een sluitende meerjarenbegroting, maar daarnaast is het ook wenselijk om over een buffer te kunnen beschikken om structurele tegenvallers op te vangen. Op basis van de ontwikkeling van de structurele financiële kan worden geconcludeerd dat we terughoudend moeten zijn met nieuw beleid.

Ook de incidentele middelen staan onder druk, zeker in relatie tot de gestelde grenswaardes die aan de ratio's zijn gesteld in de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (Nota R&W). In de afgelopen jaren is m.n. de Essentreserve ingezet ter dekking van investeringen en overige ambities.

Bovenstaande grafische weergave laat de dalende lijn zien van de Essentreserve. In totaal heeft er als gevolg van de verkoop van Essentaandelen in 2009 in de loop der jaren een toevoeging van € 59,3 mln plaatsgevonden. Indien alle onttrekkingen conform besluitvorming plaatsvinden, resteert nog een bedrag van € 15,2 mln. Dat betekent een aanwending van afgerond € 44 mln over een periode van 10 jaar.

De middelen zijn o.a. ingezet voor:

Inzet Essentreserve	Bedrag (x € 1 mln)
Wegen / bruggen	13,3
Gemeentehuis	6,6
Scholen (Stevensweert – Thorn - Maasbracht - Heel)	7,8
Extra afschrijving (via reserve dekking kapitaallasten t.b.v. creëren structurele ruimte)	5,6
Technisch onderhoud gebouwen e.d.	2,0
I&A projectenkalender	1,8
Ontsluiting Clauscentrale Maasbracht	1,6
Sportparken (Ohé & Laak - Maasbracht)	1,0
Overig < € 1 mln	4,4
Totaal	44,1

Het incidentele weerstandsvermogen is op dit moment nog toereikend, temeer omdat Maasgouw de spreekwoordelijke 'lat' in de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen hoog heeft gelegd om het robuuste weerstandsvermogen te koesteren. Gemiddeld genomen is een ratio van 1 voldoende, want dan is het weerstandsvermogen toereikend om tegenvallers o.b.v. geïdentificeerde risico's op te vangen.

Een ratio van 2 wordt als 'uitstekend' gekwalificeerd. In Maasgouw is de ondergrens op 4 gesteld, maar is een waarde van 8 het uitgangspunt. Op dit moment wordt aan dit uitgangspunt voldaan:

De incidentele risico's zijn bij de jaarrekening 2018 becijferd op ca. € 2,5 mln.

Dit resulteert bij hantering van ratio's in de volgende bedragen voor het weerstandsvermogen:

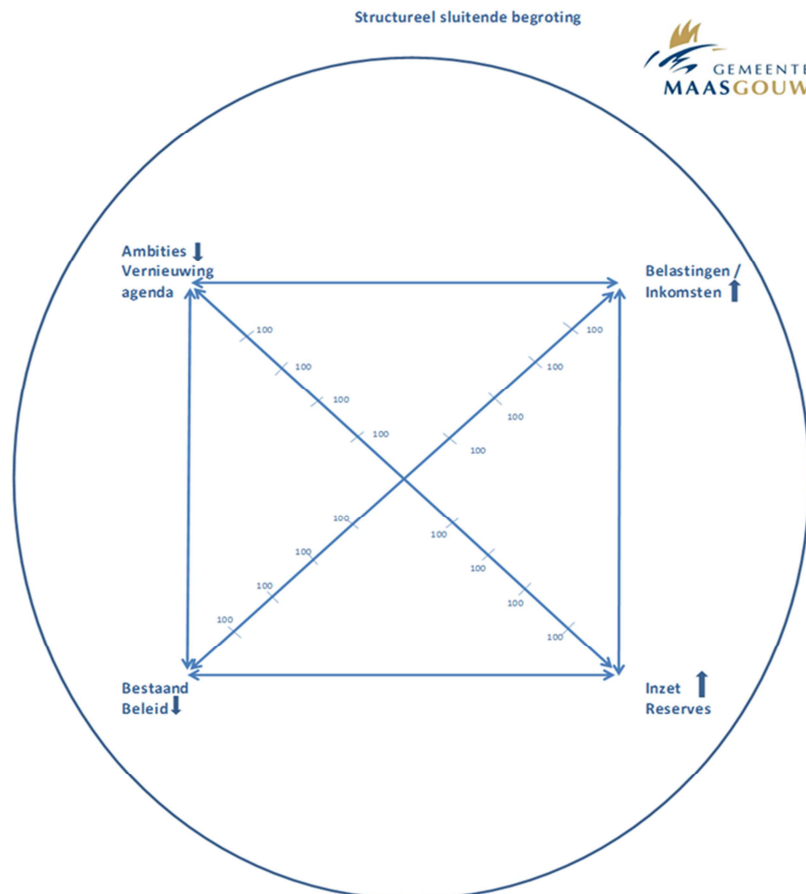
Ratio	Omschrijving	Weerstandsvermogen (x € 1 mln)
1	Gangbaar 'voldoende'	2,5
2	Gangbaar 'uitstekend'	5
4	Nota R&W ondergrens	10
8	Nota R&W uitgangspunt	20

Het huidige weerstandsvermogen (incl. beoogde onttrekkingen) bedraagt:

Omschrijving	Weerstandsvermogen (x € 1 mln)
Algemene reserve	2,5
Essentreserve	15,2
Onbestemd rekeningsaldo 2018	0,8
Totaal	18,5

2.3 Oplossingsrichtingen

Vanuit financieel perspectief zijn 4 oplossingsrichtingen mogelijk om de financiële positie te verbeteren. Visueel zijn deze weergegeven in de onderstaande diagram in de vorm van kwadranten.

Toelichting oplossingsrichtingen:

1. Bestaand beleid heroverwegen; door bestaande taken, geplande activiteiten en/of investeringen niet meer uit te voeren kunnen incidentele dan wel structurele middelen worden vrijgemaakt, die voor alternatieve bestedingen kunnen worden aangewend.
2. Nieuw beleid heroverwegen; ambities zijn bijna altijd ruimtevragend. Door de ambities kritisch te wegen, keuzes te maken en prioritering kunnen financiële claims worden beperkt
3. Belastingen / overige inkomsten verhogen; de gemeente is (in beperkte mate) in staat om (extra) inkomsten te genereren door verhoging van leges, huren, verkopen of het genereren van extra belastingopbrengsten. Voor wat betreft afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges is sprake van een restrictie: er mag maximaal sprake zijn van 100% kostendekkende heffing. Voor afvalstoffenheffing en rioolrecht is dit het geval. Voor onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting en bepaalde leges is verhoging mogelijk.
4. Inzet reserves; in het verleden is de reservepositie ingezet om bepaalde ambities te realiseren en verdere bezuinigingen achterwege te laten. Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat verdere inzet van de reservepositie mogelijk is, maar dat inzet wel gelimiteerd is.

Daarbij hoeft overigens niet specifiek voor één kwadrant te worden gekozen; ook een mix van alternatieven is mogelijk om te komen tot verruiming van budgettaire middelen.

3. Algemene richtlijnen

Ter voorbereiding op de themabijeenkomst voor raads-, commissie- en collegeleden van 9 april 2019 over de Kadernota is een memo opgesteld die ingaat op enkele afwegingen vanuit strategisch (lange termijn) perspectief. Op basis van de bespreking in de themabijeenkomst zijn algemene richtlijnen voor het begrotingsjaar 2020 geformuleerd die zich richten op de volgende doelstellingen:

- 1 Realiseren van maatschappelijk rendement
- 2 Verdeling van taken en verantwoordelijkheden
- 3 Behoud van een sterke financiële positie
- 4 Afgewogen inzet van ambtelijke capaciteit
- 5 Sturing van verbonden partijen

In dit hoofdstuk worden deze algemene richtlijnen beschreven.

3.1 Realiseren van maatschappelijk rendement

De Programmabegrotingen zijn al jarenlang opgebouwd rondom drie centrale vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat dat kosten?

De beantwoording van de bovenstaande vragen gebeurt vaak in algemene bewoordingen. Met name bij de beantwoording van de eerste vraag (wat willen we bereiken) is het, mede gezien de ontwikkeling van de financiële positie, nodig om meer scherpte te zoeken en om de focus te leggen op het maatschappelijk rendement dat wordt beoogd. Of met andere woorden: welke concrete en tastbare maatschappelijke baten (voordelen) willen we bereiken voor de burgers in onze gemeente en welke maatschappelijke kosten zijn nodig om die baten te kunnen bereiken?

Vanaf het begrotingsjaar 2020 wordt de richtlijn gehanteerd dat van alle beoogde uitgaven waarvan de structurele lasten hoger zijn dan € 25.000 het te verwachten maatschappelijk rendement in beeld wordt gebracht aan de hand van een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA). Vooruitlopend op de opstelling van de programmabegroting worden de mogelijkheden van het instrument MKBA verkend en worden bestuurders en ambtenaren daarover geïnformeerd.

Door het hanteren van deze richtlijn wordt voor het college van B&W en de gemeenteraad een betere afweging van nut en noodzaak mogelijk gemaakt.

3.2 Verdeling van taken en verantwoordelijkheden

De aanpak van maatschappelijke en bestuurlijke opgaven vraagt om een samenspel van de gemeente met andere partijen en personen. Zonder goede afspraken en samenwerking kunnen deze opgaven niet succesvol worden aangepakt. Bij dit samenspel kan de gemeente er voor kiezen om bepaalde taken en verantwoordelijkheden op zich te nemen die andere gemeenten (uit beleidsmatige en financiële overwegingen) meer bij andere overheden, burgers, verenigingen of bedrijven en andere instanties laten liggen.

Als de gemeente binnen bepaalde dossiers (beleid of projecten) er voor kiest om veel financiële verantwoordelijkheid op haar schouders te nemen gaat dat ten koste van de financiële positie. Daardoor wordt de financiële ruimte op termijn steeds kleiner en dat beperkt de mogelijkheden voor de gemeente om opgaven aan te pakken die zich in de toekomst gaan aandienen.

Als richtlijn wordt gehanteerd dat bij beleids- of projectdossiers met veel financiële impact steeds moet worden afgewogen hoe tot een evenwichtige verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente, andere overheden, bedrijven, verenigingen of gebruikers kan worden gekomen. Daarbij verwacht de gemeente van andere partijen en personen die profiteren van de baten dat ze ook een redelijke bijdrage leveren aan het bereiken of behouden van deze baten.

Deze richtlijn geldt voor alle beleids- en projectdossiers en vraagt om concrete toepassing bij de volgende zwaarwegende dossiers die op dit moment aan de orde zijn:

- accommodaties voor verenigingen en andere gebruikers;
- hoogwatermaatregelen in Wessems en Thorn;
- stimulering van economie, toerisme en recreatie.

Accommodaties voor verenigingen en andere gebruikers

Bij de bouw van accommodaties voor verenigingen (en andere gebruikers) ligt een groot deel van de kosten bij de gemeente en de baten die worden beoogd bij de gebruikers. Dat vraagt om het maken van concrete afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden. Daarbij staan de volgende vragen centraal:

- In hoeverre bepaalt het ledenaantal en de financiële draagkracht van een vereniging de omvang en kwaliteit van een accommodatie?
- Welke bijdragen (in financiële zin of anderszins) mogen bij bouw, beheer, exploitatie en gebruik worden verwacht van de gebruikende verenigingen en andere gebruikers?

De beantwoording van de bovenstaande vragen komt aan de orde bij de besluitvorming over de bouw, exploitatie en beheer van de verenigingsaccommodatie in Wessems. Daarbij is het nodig om terug te kijken naar het beleid dat tot dusverre bij vergelijkbare accommodaties in andere kernen is toegepast en vooruit te kijken naar het beleid dat gemeente daarvoor in de komende jaren wil gaan voeren. Vanuit die optiek vormt de besluitvorming over deze accommodatie in Wessems ook een start- en ijkpunt voor de heroverweging van het gemeentelijk accommodatiebeleid.

Hoogwatermaatregelen in Wessems en Thorn

Met het oog op de hoogwaterbescherming wordt door het Waterschap gewerkt aan maatregelen ter versterking van dijken in Wessems en Thorn en wordt door Rijkswaterstaat gekeken naar de mogelijkheden om een retentiegebied in te richten tussen Wessems en Thorn. De gemeente heeft bij de uitvoering van deze maatregelen geen wettelijke taken, maar fungeert wel als intermediair tussen waterschap, Rijkswaterstaat, bewoners en bedrijven. Om te voorkomen dat er onjuiste verwachtingen worden gewekt, is het nodig dat de gemeente in de richting van belanghebbenden helder en eenduidig communiceert over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden met andere overheden bij hoogwaterbescherming.

De gemeente doet een beroep op de verantwoordelijkheid van het Waterschap en het Rijk om bij de dijkversterking en de inrichting van een het retentiegebied zo veel als mogelijk rekening te houden de kwaliteit van openbare ruimte en woon- en leefomgeving. Pas als duidelijk is welke concrete plannen uitgevoerd gaan worden en welke verantwoordelijkheid Waterschap en Rijkswaterstaat nemen voor kwaliteit in openbare ruimte en omgeving, kan de gemeente beoordelen welke meekoppelkansen in het gebied Wessems-Thorn ontstaan en in hoeverre die kunnen leiden tot maatschappelijke baten.

Stimulering van economie, toerisme en recreatie

Door de gemeente Maasgouw is in de afgelopen jaren, samen met de provincie Limburg, fors geïnvesteerd in plannen en projecten ter stimulering van economie, toerisme en recreatie. Om werklocaties (o.a. bedrijventerreinen), vakantieparken en overige recreatiegebieden verder tot ontwikkeling te brengen is het nodig dat ook de betrokken eigenaren en ondernemingen hun verantwoordelijkheid nemen en investeringsbereidheid tonen. Zonder substantiële private investeringen zal verdere economische en recreatieve ontwikkeling niet van de grond kunnen komen. De gemeente kan onder voorwaarden ook een bijdrage leveren aan een onrendabel deel van een privaat investeringsplan, mits het maatschappelijk rendement daarvan wordt aangetoond.

3.3 Behoud van een sterke financiële positie

In het Coalitieakkoord staat onder het kopje "gezonde financiële positie" de volgende passage:

"Als de gemeente een hoog ambitieniveau hanteert bij het invulling van het "eisen- en wensenpakket" van inwoners zonder dat dit correspondeert met het belastingniveau dan is het nodig om de gemeentelijke reserves aan te spreken of om geld te lenen. Daarbij kan de situatie ontstaan dat een hoog ambitieniveau en een lage belastingdruk gepaard gaan met een verslechtering van de financiële positie. Daardoor zijn ambitieniveau, belastingdruk en financiële positie van de gemeente als het ware "communicerende vaten". In de komende jaren willen we ambitieniveau en belastingdruk in balans houden, zodat we de gezonde financiële positie van de gemeente kunnen behouden. Dat vraagt eveneens om het behoud van een gezonde reservepositie."

In de themabijeenkomst van 9 april 2019 is geconstateerd dat de gemeente bij het realiseren van de bovenstaande ambitie verder moet kijken dan alleen maar naar de ratio van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dit omdat de weerstandsratio een momentopname is die niet de ontwikkeling van de reserves laat zien. Met het oog op de lange termijn is het ook nodig om te kijken naar de trend die in de ontwikkeling van de reservepositie laat zien.

In dit kader is het nodig om de balans tussen ambitie- en belastingniveau vast te houden, omdat anders de reservepositie te zwaar onder druk komt te staan. In de themabijeenkomst is opgemerkt dat het behouden van een lage belastingdruk ten opzichte van andere gemeenten geen doel op zich is. Inwoners laten zich bij een keuze voor een woonplaats (woning) niet leiden door relatief kleine verschillen in belastingniveau. Bovendien moet een belastingverhoging bespreekbaar zijn als aan de inwoners goed uitgelegd kan worden waar de belastinginkomsten voor ingezet worden.

Ontwikkeling reservepositie

Geconstateerd kan worden dat de gemeente Maasgouw sinds 2009 ten opzichte van veel andere gemeenten een zeer gunstige financiële positie heeft gehad dankzij de beschikbaarheid van de Essent-reserve van in totaal circa € 59 miljoen.

In het vorige hoofdstuk is aangegeven welke onttrekkingen in de afgelopen jaren uit de Essent-reserve hebben plaatsgevonden en is tevens gemeld dat deze reserve in april 2019 was gedaald tot circa € 15 miljoen.

Als in de komende jaren gemiddeld net zo veel uit de Essent-reserve wordt gehaald als in de afgelopen jaren dan komt "de bodem van de deze schatkist in zicht" en is deze binnen vier jaar leeg. Dat zou betekenen dat de gemeente vanaf de volgende bestuursperiode minder goed in staat is om maatschappelijke en bestuurlijke opgaven aan te pakken die zich op dat moment aandienen.

Richtlijn (mechanisme) ter bescherming van reserves

Als de gemeente de reservepositie in de komende jaren sterk wil houden dan is het nodig om een mechanisme te hanteren dat de reserves beschermt. Dat kan door een richtlijn te formuleren die onttrekkingen uit de reserves niet toestaat, tenzij wordt voldaan aan stringente voorwaarden. Het voldoen aan deze voorwaarden is dan als het ware nodig om de poorten te ontsluiten die toegang geven tot de reserves.

De eerste voorwaarde die wordt gehanteerd voor "*het mogen aanspreken van de reserves*" sluiten aan bij de twee richtlijnen in de vorige paragrafen:

- Bij substantiële uitgaven moet worden aangetoond dat die leiden tot een duidelijk maatschappelijk rendement (op grond van een kosten-batenanalyse).
- Bij substantiële uitgaven moet worden gemotiveerd wat de redenen zijn om deze kosten voor rekening en verantwoordelijkheid van de gemeente te nemen.

Als aan de bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan dan worden alleen maar nieuwe uitgaven in de Programmabegroting opgenomen die leiden tot evident maatschappelijk rendement en die zijn gebaseerd op een evenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden. Bij het afwegen van de mogelijkheden om het totaal van deze nieuwe uitgaven te dekken komt de derde en meest cruciale voorwaarde ter bescherming van de reserves aan de orde:

- Ter dekking van de het totaal van nieuwe uitgaven in het begrotingsjaar 2020 wordt een belastingverhoging ingezet, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om deze uitgaven niet door middel van een belastingverhoging te dekken.

Bij toepassing van het hiervoor beschreven mechanisme wordt een belastingverhoging steeds gekoppeld aan uitgaven die aantoonbaar leiden tot maatschappelijk rendement en die vragen om een financiële verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat geeft solide argumenten om een belastingverhoging te verantwoorden aan burgers en bedrijven en leidt bovendien tot behoud van een sterke financiële positie en financiële ruimte voor de aanpak van opgaven die zich in de komende jaren gaan aandienen.

Onderzoek naar mogelijkheden versterking vermogenspositie en efficiencywinst

Een sterke reservepositie leidt voor de gemeente tot meer financiële mogelijkheden in de toekomst. Daarin kunnen argumenten worden gevonden om in een periode van economische groei en hogere algemene uitkering ('samen de trap op, samen de trap af') te bouwen aan een sterkere vermogenspositie zodat daarvan geprofiteerd kan worden in een periode van economische recessie. In dit verband wordt ook aanbevolen om in de loop van het begrotingsjaar 2020 te onderzoeken in hoeverre binnen grote structurele kostenposten binnen het fysiek domein (bijv. JIP/MIP) of sociaal domein efficiency-voordelen zijn te behalen. Gelet op de omvang van deze posten kunnen met een efficiencywinst van enkele procenten substantiële bedragen worden bespaard.

Terughoudendheid bij fondsvorming

Toepassing van de hiervoor genoemde richtlijnen en voorwaarden vraagt om terughoudendheid bij fondsvorming voor algemene doelen.

Omdat niet vooraf bepaald kan worden welk rendement toekomstige bestedingen uit een algemeen fonds zullen hebben en of deze gebaseerd zullen zijn op een evenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden, kan in de Programmabegroting ook niet op beargumenteerd worden onderbouwd hoe groot een dergelijk fonds zal moeten zijn.

Ook zonder fondsvorming kan de gemeente -indien nodig- een bijdrage leveren aan plannen van andere publieke of private partijen. Als een plan, dat leidt tot maatschappelijk rendement, wordt ingediend kan de gemeente afspraken met de betrokken partijen maken over de verdeling van financiële verantwoordelijkheden. Op basis daarvan kan een voorstel voor een bijdrage worden voorgelegd aan het college van B&W en de gemeenteraad. Als de richtlijnen in dit hoofdstuk worden toegepast, blijft de gemeente voldoende financiële mogelijkheden houden om een bijdrage te leveren aan investeringsplannen van andere partijen.

3.4 Afgewogen inzet van ambtelijke capaciteit

Door de ambtenaren van de gemeentelijke organisatie wordt gewerkt aan de uitvoering van wettelijke taken en verplichtingen, aan beleidsopgaven, aan processen en projecten die in de afgelopen jaren zijn ingezet, aan doelen die zijn gesteld in het Coalitieakkoord 2018-2022 en aan werkzaamheden die gepaard gaan met intern-organisatorische opgaven. Op basis daarvan is de ambtelijk werkvoorraad voor 2019 bepaald en in de teamplannen is aangegeven hoe deze werkzaamheden worden verdeeld.

Als in de programmabegroting 2020 nieuwe doelen en activiteiten worden opgenomen, leidt dat tot nieuwe werkzaamheden die bovenop de bestaande werkvoorraad komen. Daardoor ontstaat een capaciteitsvraagstuk. Daarom is het nodig om bij het opstellen van de Programmabegroting 2020 in beeld te brengen welke ambtelijke capaciteit wordt gevraagd voor nieuwe werkzaamheden en welke bestaande werkzaamheden kunnen vervallen om ruimte te maken voor de nieuwe werkzaamheden. Op basis daarvan kan ook concreet worden aangeduid in hoeverre in het begrotingsjaar 2020 een uitbreiding van ambtelijke capaciteit nodig wordt geacht.

3.5 Sturing van verbonden partijen

Het Coalitieakkoord bevat over bestuurlijke samenwerking onder meer de volgende passage:

"Deze verbonden partijen fungeren als "verlengd lokaal bestuur" op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen en voeren een aanzienlijk aantal gemeentelijke taken uit. De directe financiële bijdragen aan deze partijen omvat ongeveer 25 % van de uitgaven in de begroting van de gemeente Maasgouw. Daarom is het voor het gemeentebestuur van wezenlijk belang om grip te houden op de sturing en controle van deze verbonden partijen."

Als wordt gekeken naar de bijdrage van de gemeente aan verbonden partijen dan zijn het Servicecentrum MER (Omgevingsdienst, Sociale Domein, Bedrijfsvoering), de Westrom en de Veiligheidsregio de verbonden partijen die de grootste financiële bijdrage van de gemeente Maasgouw ontvangen. Daarna volgen Reinigingsdienst Maasland, Omnibuzz (doelgroepenvervoer) en BSGW (belastingen).

De verbonden partijen worden aangestuurd door een Algemeen en Dagelijks Bestuur waarin de gemeente Maasgouw wordt vertegenwoordigd door de leden van het college van B&W. Daarmee bevinden de collegeleden zich in een centrale positie om de verbonden partijen aan te sturen. Daarbij is de directe invloed het grootste in verbonden partijen die gevormd worden met een relatief klein aantal gemeenten (zoals Servicecentrum MER, Westrom en Reinigingsdienst Maasland) en is de invloed minder in verbonden partijen die gevormd worden door een groot aantal gemeenten (zoals Veiligheidsregio, Omnibuzz en BSGW).

Vooral bij de verbonden partijen met de grootste financiële bijdrage is het voor het college van B&W en de gemeenteraad nodig om met vaste regelmaat de kostenontwikkeling te monitoren en om bij te sturen om momenten dat dit kan.

Bij de sturing van verbonden partijen hebben het college van B&W en de gemeenteraad de volgende mogelijkheden (instrumenten):

- gemeentelijke vertegenwoordiging in bestuur van verbonden partijen (i.c. collegeleden);
- aanspreken van gemeentelijke vertegenwoordigers in besturen verbonden partijen (o.b.v. overleg in college- of commissievergaderingen);
- vaststellen van beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's van verbonden partijen;
- indienen van zienswijze op (ontwerp) begrotingen van verbonden partijen.

Om deze mogelijkheden te kunnen benutten, blijft het nodig dat college van B&W en gemeenteraad optimaal worden geïnformeerd vanuit de verbonden partijen en blijft het nodig om de inzet van het bovengenoemde instrumentarium procesmatig te organiseren.

4. Sociale cohesie (sociaal domein)

4.1 Zorg voor elkaar

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Intensiveren van het beleid dat is gericht op gezondheid in het algemeen en "gezond oud worden" in het bijzonder.*
- ⇒ *Aanpak van eenzaamheid (verder) gestalte geven die is gericht op vroegtijdige opsporing, versterken van sociale verbanden en intensiveren van contacten.*
- ⇒ *Aanpak van armoede (verder) gestalte geven die is gericht op ondersteuning en begeleiding van mensen om uit de armoede te komen.*

Positieve gezondheid

Het gezondheidsbeleid wordt verbonden met de doelstellingen in het sociale domein: participatie, zelfregie en zelfredzaamheid. Gezondheid is niet alleen doel, maar ook een middel om andere doelen te kunnen bereiken, zoals: 'meer regie op het eigen leven', 'kwaliteit van leven', 'mee kunnen doen in de samenleving' en 'het gebruik maken van sociale netwerken'.

Aanpak van eenzaamheid

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving en zo ook in Maasgouw. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral ouderen en mensen met een beperking zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor eenzame mensen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan willen wij inzetten op het versterken van bestaande sociale verbanden en op het intensiveren van contacten tussen ouderen. Vroegtijdige opsporing van eenzaamheid is een belangrijke taak van eerstelijnszorgverleners en sociale wijkteams.

Medio 2019 wordt door een college een Plan van aanpak "Eenzaamheid" opgesteld en daarover wordt de gemeenteraad geïnformeerd. Vanaf het najaar 2019 en in 2020 en volgende jaren zal worden gewerkt aan de uitvoering van dit plan van aanpak.

Aanpak van armoede

De aanpak van armoede in de gemeente Maasgouw is op dit moment opgenomen in het beleidsstuk "de Cirkel Doorbroken". De looptijd hiervan is van 2015 tot 2020. Behandeling van de evaluatie in het college en de bepaling van het beeld en de richting van het nieuwe beleid staat voor het zomerreces gepland. Ook de raad is daarin meegenomen. Op basis daarvan wordt een nieuw beleidsplan voor 2020 en volgende jaren opgesteld voor ondersteuning en begeleiding van mensen om uit de armoede te komen.

Ketenaanpak voor personen met verward gedrag

Op provinciaal en regionaal niveau werken gemeenten, net als in 2019, samen verder aan een sluitende ketenaanpak voor personen, die (even) uit balans zijn ofwel verward gedrag vertonen. Alle samenwerkende partijen (waaronder zorgverzekeraars, betrokken instellingen en gemeenten) zoeken waar mogelijk naar bestaande structuren om zo de aanpak voor personen met verward gedrag te integreren

De gemeente Maasgouw gaat verder met het verbeteren van structuren rondom preventie en vroeg signalering. De inrichting van de benodigde voorzieningen op kernniveau en het voldoende uitrusten van expertise in de kern en op gemeentelijk niveau blijft van belang om in een vroegtijdig stadium te kunnen anticiperen op ontstane problemen in de levensstructuur van de burger.

Er zal op onderdelen een investering in capaciteit en middelen nodig zijn door de gemeenten.

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang 2021

Ingaande 1 januari 2021 krijgt elke gemeente zelf de middelen voor Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang. De Midden-Limburgse gemeenten hebben in 2017 besloten om de taken, die uitgevoerd worden door centrumgemeente Venlo voor Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang, samen te gaan organiseren. Het organiseren van de taken Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang op de schaal van Midden-Limburg kan worden gezien als een vergelijkbaar project als de eerdere decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo 2015. Het gaat hierbij om een relatief beperkte groep zeer kwetsbare cliënten en omvangrijke kosten. De financiële impact voor de individuele gemeente is op dit moment nog niet inzichtelijk. Voor deze nieuwe taak zal ook extra personele inzet noodzakelijk zijn.

Sociaal Wijkteam

Het maatschappelijke effect van het sociaal wijkteam (SWT) is de laagdrempelige toegang voor alle inwoners van Maasgouw. De structurele financiering van het sociaal wijkteam is gekoppeld aan de evaluatie van de werkwijze en dienstverlening van het sociaal wijkteam. Hiertoe is een enquête uitgezet bij het Maasgouw Panel. De uitkomst van deze enquête wordt na het zomerreces 2019 met de gemeenteraad gecommuniceerd. Mede op basis van de uitkomst van de enquête wordt bezien welk structureel budget nodig is voor het sociaal wijkteam.

Wet verplichte GGZ en Wet Zorg en Dwang

Per 1 januari 2020 wordt de wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen vervangen door de wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg en de wet Zorg en Dwang. Omdat er bij deze wetten sprake is van een zorgcomponent en een veiligheidscomponent moeten binnen de gemeentelijke taakvelden "Zorg" en "Veiligheid" de benodigde processen en structuren worden onderzocht, beschreven en geïmplementeerd.

Aangezien de algemene maatregelen van bestuur en beleidsregels aangaande ambulant toepassen van gedwongen hulp of ondersteuning nog niet door de tweede kamer zijn vastgesteld, zijn er nog veel onduidelikheden over wat er allemaal ingeregeld moet worden op gemeentelijk niveau. Hierdoor kunnen wij nog geen financiële doorkijk geven voor het jaar 2020.

De wet verplichte ggz (Wvvggz) richt zich op een klein deel van de totale doelgroep van mensen met verward gedrag, te weten diegenen die verplichte zorg nodig hebben omdat zij als gevolg van een psychische aandoening ernstig nadeel veroorzaken voor zichzelf of anderen. De instrumenten die de Wvvggz biedt zijn voor deze groep als het ware het sluitstuk van de aanpak die het Plan van Aanpak Personen met Verward Gedrag voorstaat, namelijk het uiterste middel als vroegtijdig signaleren en interveniëren niet kan voorkomen dat iemand in een situatie komt waar verplichte zorg de enige oplossing is.

4.2 Jeugd, gezin & onderwijs

Doel/actiepunten Coalitieakkoord:

⇒ *Verkennen in hoeverre voor basisscholen een kwaliteitslabel en stimuleringspakket kan worden toegepast voor bijvoorbeeld gezond eten en voldoende bewegen.*

Jeugdzorg

Als gemeente Maasgouw zijn wij onderdeel van de Jeugdzorgregio Midden-Limburg Oost. Binnen deze jeugdzorgregio is er commitment uitgesproken om samen met de zorgaanbieder te zoeken naar manieren om goede zorg te leveren binnen de, door de gemeenteraad vastgestelde, budgettaire kaders. De visie hierin is dat zowel gemeenten als zorgaanbieder zich van de noodzaak bewust zijn dat we hier sámen voor aan de lat staan en dus met elkaar moeten samenwerken.

Onderdeel hiervan is dat er momenteel onderzocht wordt of en waar we onze manier van inkoop efficiënter kunnen maken.

Medio 2019 zal er een Pilot Jongeren 18-/18+ gelanceerd worden in de Gemeente Maasgouw welke een soepele overgang naar volwassenheid beoogd. De pilot kent een doorloop naar 2021.

4.3 Sport; activiteiten & accommodaties

Doel/actiepunt Coalitieakkoord:

- ⇒ *Sportbeleid (incl. sportaccommodaties) tegen het licht houden en uiterlijk in 2019 herzien rekening houdende met actuele omstandigheden en in overleg met sportverenigingen.*

Nota sportbeleid

Om de nota sportbeleid vorm te geven is gesproken met alle sportverenigingen om informatie op te halen. De opgehaalde informatie en mogelijke beleidskeuzes zijn op 5 mei 2019 in een carrousel - bijeenkomst met de raads- en commissieleden besproken. Aan de hand daarvan kan de conceptnota verder worden uitgewerkt en vindt er een terugkoppeling plaats met de sportverenigingen die input hebben gegeven. Gepland is dat de beleidsnota in het 4^e kwartaal van 2019 ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Voor deze procedure is gekozen om zowel de sportverenigingen als de gemeenteraad in de concept fase (interactief) te kunnen betrekken bij de totstandkoming van het nieuwe beleid.

4.4 Cultuur; activiteiten & accommodaties

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Verkennen hoe we verenigingen beter kunnen helpen bij het werven en behouden van vrijwilligers.*
- ⇒ *Gesprek met jongeren in de aangaan met de vraag of er voldoende te beleven is in de gemeente en wat ze zelf kunnen betekenen om daar verandering in te brengen.*

Verenigingsleven

Het verenigingsleven van Maasgouw is één van de hoekstenen van onze samenleving. Goed functionerende verenigingen dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en de sociale cohesie. De resultaten van gesprekken met alle verenigingen in 2019 vormen de basis voor een mogelijke herijking van het subsidiebeleid (waar nodig) én kunnen de suggesties leveren voor andere vormen van ondersteuning.

Gesprek met jongeren aangaan

Dit actiepunt uit het Coalitieakkoord wordt in 2019 uitgevoerd (zie raadsinformatiebrief over Procesplan Uitvoering Coalitieakkoord).

Project huisvesting verenigingen Wessem

In december 2017 koos de gemeenteraad om een oplossingsrichting voor de huisvesting van verenigingen uit te werken. Voor deze uitwerking is door de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. De raad wordt medio 2019 geïnformeerd over de ontwikkelingen.

5. Woon- en leefklimaat (fysiek domein)

5.1 Wonen en migratie

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Opzetten van integraal onderzoek naar redenen van vestiging en vertrek van inwoners zodat beter gestuurd kan worden op de (sociale, fysieke en economische) factoren die de keuze van een woonplaats bepalen.*
- ⇒ *Heroverwegen van woningbouwbeleid in 2019 rekening houdende met actualisatie van gegevens en regionale bestuurlijke afspraken.*

Toekomstbestendigheid van dorpen

Op basis van het Coalitieakkoord wordt een onderzoek gestart dat duidelijk moet maken wat de aantrekkingskracht van dorpen vanuit de beleving van de bewoners bepaald. Welke factoren zijn bepalend bij de keuze van een woonplaats? Bij het beantwoorden van die vraag wordt aangesloten bij de opvattingen van prof. Hospers over "het dorp van de toekomst" (zoals onder meer toegelicht in een presentatie voor de raad in januari 2019). De antwoorden moeten sturingsinformatie leveren die nodig is om de kracht van de Maasgouwse dorpen te behouden en te vergroten.

Het beoogde onderzoek is niet sectoraal, maar integraal van aard en de resultaten daarvan moeten bruikbare informatie bevatten voor alle gemeentelijke domeinen. Over doel, vraagstelling en opzet van het onderzoek wordt in het laatste kwartaal van 2019 een startnotitie opgesteld. Over de resultaten van dit onderzoek wordt in de loop van 2020 een themabijeenkomst georganiseerd en daarin kan worden besproken welke maatregelen nodig zijn om de dorpen in de gemeente toekomstbestendig te maken.

Uitvoering van woningbouwbeleid

In het ontwerp van de regionale structuurvisie Wonen zijn bestuurlijke afspraken vastgelegd over het woningbouwbeleid. Het ontwerp van deze structuurvisie is vastgesteld door het college en wordt op 2 juli 2019 behandeld in de raadsvergadering. Deze nieuwe regionale structuurvisie heeft geen wijzigingen tot gevolg voor het gemeentelijk woningbouwbeleid en afspraken die daarover eerder zijn gemaakt. Wel ontstaat op grond van de structuurvisie extra ruimte voor woningbouw en is het nodig om gemeentelijk beleidscriteria vast te stellen voor het invullen van deze extra ruimte. Een voorstel daarvoor wordt eind 2019 voorgelegd aan het college en daarna (na afstemming met de raadswerkgroep "wonen") aan de gemeente raad. In het jaar 2020 kan uitvoering worden gegeven aan deze beleidskaders en -criteria voor woningbouw.

Visie op gebiedsmarketing (onder meer gericht op bewoners)

In 2019 wordt gewerkt aan het opstellen van een communicatievisie waarin centraal staat hoe de gemeente als organisatie communiceert. Daarnaast wordt gewerkt aan het opstellen van een gebiedsmarketingvisie waarin centraal staat hoe de gemeente de kwaliteiten van haar grondgebied onder de aandacht van bewoners en bezoekers brengt.

Binnen de gebiedsmarketing proberen we de kwaliteiten van de dorpen in Maasgouw als woonplaats onder de aandacht te brengen van de huidige en (mogelijke) toekomstige bewoners. De kwaliteiten die Maasgouw een aantrekkelijke plaats maken om te wonen en leven maken het grondgebied van Maasgouw ook aantrekkelijk voor bezoekers. Daarom richt de visie op gebiedsmarketing zich ook op bezoekers en leggen we in deze visie ook de verbinding met toerisme en recreatie (zie par. 6.2). In deze marketingvisie wordt beschreven hoe we als gemeente -samen met andere partijen- het beste kunnen werken aan het "op de kaart zetten van het gebied" voor bewoners en bezoekers.

Het streven is om aan de hand van deze integrale visie te komen tot een verbeterde aanpak van gebiedsmarketing door de gemeente. Dat betekent dat deze visie ook zal leiden tot een gewijzigde aanpak van marketingactiviteiten die al lopen binnen de gemeente zoals binnen de campagne "Wonen in Maasgouw". De oplevering van de gebiedsmarketingvisie staat gepland voor eind 2019 en na vaststelling kan de uitvoering starten.

Realisatie tijdelijke woningen

In overleg met woningcorporatie Wonen Limburg worden voorbereidingen getroffen om als pilot op een locatie in Maasbracht tijdelijke woningen te realiseren. De condities waaronder deze pilot wordt uitgevoerd zijn op dit moment onderdeel van de onderhandelingen met de corporatie waarbij mogelijk een gemeentelijke bijdrage gevraagd kan worden in de kosten van het bouw- en woonrijp maken, het ter beschikking stellen van de ondergrond (vaak om niet), een mogelijke vrijstelling van leges en een bijdrage in het investeringstekort.

5.2 Ontwikkeling fysieke leefomgeving

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Beoordelen of vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet de huidige structuurvisie moet worden vervangen door een nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie.*
- ⇒ *Zoeken naar mogelijkheden van hergebruik van leegstaand monumentaal erfgoed en andere leegstaande gebouwen zoals bedrijfs- en kantoorpanden.*

Gemeentelijk omgevingsvisie

In de carrouselbijeenkomst van 8 mei jl. is gesproken over de vervanging van de huidige structuurvisie door een nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie. Daarbij wordt als streefdatum 1 januari 2021 gehanteerd. Voor de zomer van 2019 wordt een voorstel gedaan aan het college van B&W over de verdere aanpak en wordt de raad daarover geïnformeerd. In de Programmabegroting kan worden vermeld welke activiteiten voor 2020 in dit verband worden gepland.

Leegstaande gebouwen en monumentaal erfgoed

Er wordt een overzicht gemaakt van de grootste leegstaande gebouwen in de gemeente. Aan de hand van een analyse van bedreigingen (impact op omgeving), kansen (voor herontwikkeling), eigendomssituatie en andere relevante omstandigheden (welke betrokken partijen) kan een prioriteitsvolgorde worden bepaald voor de gemeentelijke rol bij herontwikkeling en hergebruik en kan per gebouw een aanpak op maat worden uitgewerkt. De resultaten van deze analyse worden in de loop van 2020 opgeleverd.

Hoogwaterbeschermingsplannen

Zowel voor de korte als op de lange termijn wordt door het Waterschap en Rijkswaterstaat gewerkt aan hoogwaterveiligheid in de gemeente Maasgouw.

Op korte termijn speelt de planvorming en uitvoering van dijktracés in Wessum en Thorn binnen het zogenoemde hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) dat onder verantwoordelijkheid van het Waterschap wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt momenteel door Rijkswaterstaat onderzocht of het mogelijk is om tussen Wessum en Thorn een retentiegebied in te richten.

Op de lange termijn wordt onder regie van de provincie gewerkt aan een programmering van maatregelen die vooral gericht zijn op rivierverruiming. Ook hiervoor liggen verschillende potentiële locaties binnen onze gemeentegrenzen.

Binnen een jaar moet duidelijk worden wat de exacte plannen van het Waterschap zijn in het licht van het HWBP (gericht op versterkingen dijktracés) en wat de invloed van deze plannen zal zijn op de infrastructuur en omgevingskwaliteit rondom deze tracés. Als bekend is hoe deze plannen er uit zien kan de gemeente beoordelen of er "meekoppelkansen" zijn die maatschappelijke baten kunnen opleveren en in hoeverre betrokken partijen bereid zijn om te investeren in deze kansen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gekeken naar verbetering van de openbare infrastructuur en naar natuur- en landschapsontwikkeling.

Als duidelijk wordt of (en op welke wijze) Rijkswaterstaat de inrichting van een retentiegebied wil realiseren -en binnen welke termijn- kan ook een beoordeling worden gemaakt van eventuele meekoppelkansen. Ook hier zal de gemeente eerst moeten beoordelen welke maatschappelijke baten dat kan opleveren en welke partijen bereid zijn om te investeren in het oppakken van deze kansen. Daarbij wordt vooral een beroep gedaan op de "morele" verantwoordelijkheid van het Rijk om substantieel te investeren in het oppakken van nieuwe kansen in het gebied, gelet op de significante effecten van het retentiegebied in het stroomgebied van de Maas.

5.3 Beheer openbare ruimte, natuur en landschap

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Uitrollen van succesvolle voorbeelden van beheer openbare ruimte, natuur en landschap samen met inwoners.*
- ⇒ *Onderzoek naar mogelijkheden voor herinrichting bij onveilige verkeerssituaties en naar mogelijkheden om druk van doorgaand verkeer op kernen te verminderen.*
- ⇒ *Realiseren van meer bloemrijke bermen en akkerranden in overleg met eigenaren en beheerders (zoals agrariërs).*

Beheer openbare ruimte samen met bewoners

In het Coalitieakkoord staat de ambitie om inwoners meer te betrekken bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte in hun eigen buurt of van natuurgebieden. Succesvolle voorbeelden (zoals "Stevensweert, groenste dorp") zouden een vervolg moeten krijgen in andere dorpen van de gemeente Maasgouw.

Het is de bedoeling om in 2020 te verkennen in welke dorpen het beheer van openbare ruimte, natuur en landschap samen met bewoners opgepakt kan worden. Dat vraagt om een adequate begeleiding vanuit de gemeente waarbij veelvuldig overleg plaatsvindt met bewoners en tegelijk afstemming plaatsvinden met andere instanties die zich richten op het beheer van natuur en landschap. In de aanloop naar de Programmabegroting worden de organisatorische aspecten van deze uitrol nader uitgewerkt en wordt een inschatting gemaakt voor de ambtelijke capaciteit die daarvoor in 2020 wordt gevraagd.

Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan

In het coalitieakkoord 2018-2022 wordt gevraagd om een onderzoek naar de mogelijkheden voor herinrichting bij onveilige verkeerssituaties en naar mogelijkheden om de druk van doorgaand verkeer op dorpskernen te verminderen. In feite worden hier twee onderzoeken gevraagd:

- 1 waar bestaan onveilige situaties en welke mogelijkheden bestaan er om tot een herinrichting van de betreffende situaties te komen?
- 2 wat zijn de doorgaande wegen met de meeste verkeersdruk in de dorpskernen en welke mogelijkheden zijn er om deze verkeersdruk te verminderen?

De resultaten van de bovengenoemde onderzoeken worden meegenomen bij de actualisatie van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020-2025.

Bermen en akkerranden

Het realiseren van bloemrijke bermen en akkerranden in overleg met eigenaren en beheerders (zoals agrariërs) is een doel uit het Coalitieakkoord. Aan het realiseren daarvan wordt al op verschillende manier gewerkt. Voorgesteld wordt om in het 2^e kwartaal van 2020 een geactualiseerd plan van aanpak te laten opleveren.

Reconstructie Molenweg Maasbracht en aanpassing Battenweg Maasbracht

In het Investeringsplan is een krediet beschikbaar gesteld voor de reconstructie van riolering van de Hoofdstraat en de Kromstraat te Maasbracht. Dit als laatste onderdeel van de reconstructie van het centrum Maasbracht. Bedoeling is nu om de Hoofdstraat een minder breed profiel te gaan geven.

Voor de verkeerscirculatie in dit gedeelte van Maasbracht wordt een hoofdontsluiting vanaf de A2 richting Linne voorgestaan vanaf de Brouwerstraat (nabij Linssen Yachts) via de Battenweg en de Haverkamp richting Kloosterstraat. Hier zal een aangepaste aansluiting met de gereconstrueerde Kloosterstraat / Stationsweg als verkeersgeleider worden voorzien. Als deze nieuwe ontsluiting is gerealiseerd, zal vervolgens de geplande reconstructie van riolering en verharding in de Hoofdstraat kunnen plaatsvinden. Immers, het verkeer kan dan via de dan gerealiseerde nieuwe hoofdstructuur afgewikkeld worden.

Dus een wijziging in de uitvoeringsvolgorde. Dit betekent dat het al beschikbare krediet voor de Hoofdstraat/Kromstraat van € 930.000 (wegen + riolering) bij de jaarrekening 2018 voorlopig kan worden afgeraamd naar een voorbereidingskrediet van €100.000 voor beide projectonderdelen.

In het JIP voor 2020 zal dan een nieuw uitvoeringskrediet van ca € 2.200.000 worden opgenomen voor het totale project Battenweg, Kloosterstraat, Hoofdstraat en Kromstraat. Het project zal als totaal worden aanbesteed. De uitvoering geschiedt in 2020 met een uitloop naar 2021.

Herstel kredietramingen reconstructies rioleringen

Bij de vaststelling van het nieuwe GRP in 2017 zijn de ramingen voor het onderdeel reconstructies rioleringen in het MIP met 25% verlaagd. Dit op basis van de gunstige lagere aanbestedingsresultaten van de voorgaande jaren. Intussen heeft een herstel van de economie plaatsgevonden en zien we in de praktijk dat de inschrijvingen weer op gelijk zijn met de ramingsbedragen. Dit resulteert in een tekort op de kredieten in de komende jaarschijven. Voorgesteld wordt deze korting weer te herstellen en dit op te nemen in het JIP/MIP vanaf 2020. Bij de actualisatie van het GRP in het najaar worden de financiële consequenties voor het GRP inzichtelijk gemaakt.

Hondenbeleid

In februari 2019 heeft er een themabijeenkomst over dit onderwerp plaatsgevonden. Uitkomst hiervan is dat we inzetten op verandering van houding en gedrag van de hondenbezitters door:

1. Verbetering van de voorzieningen (uitlaatplekken, losloopstroken en als pilot een hondenspeelplek in de kern Maasbracht en een loslooproute op de Beegderheide, verplaatsen afvalbakken en verplicht stellen van zakjes);
2. Verbeteren van de communicatie naar de hondenbezitter (zowel digitaal als op papier);
3. Meer en gerichtere handhaving (en indien nodig de aanpassing van de APV).

In de begroting 2020 komen we hierop terug met een nadere uitwerking. Tevens geven we dan de financiële consequenties aan. Bij de vaststelling van het tarief hondenbelasting 2020 kan hier dan rekening mee worden gehouden. In de thema-bijeenkomst werd als richting aangegeven het dichter naar elkaar groeien van inkomsten en uitgaven.

5.4 Klimaat, energie en afvalverwerking

Doel/actiepunten Coalitieakkoord:

⇒ Samen met inwoners en bedrijven werken aan een Plan van Aanpak over de manier waarop samen kan worden gewerkt aan klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie

Klimaatakkoord & Energietransitie

In de themabijeenkomst van april 2019 is ingegaan op het nationaal Klimaatakkoord en op de rol die de gemeente Maasgouw kan spelen rondom klimaatverandering. Binnen het Klimaatakkoord ligt het accent op CO₂-reductie en de daarvoor noodzakelijke energietransitie. In dat verband moet vanaf 2019 gewerkt gaan worden aan Regionale Energie Strategieën voor de vraagstukken "Elektriciteit" (duurzame opwek en besparing) en "Gebouwde omgeving" (warmtetransitie en besparing).

Bij de energietransitie in de sectoren "Elektriciteit", "Industrie", "Mobiliteit", "Landbouw" en "Gebouwde omgeving" is een cruciale rol weggelegd voor de nationale (rijks)overheid. De rol die gemeenten kunnen spelen bij energietransitie is relatief bescheiden en krijgt vooral gestalte bij de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie (RES). Het is de bedoeling dat 6 maanden na vaststelling van het Klimaatakkoord (herfst 2019) door iedere regio in Nederland een concept RES wordt opgeleverd en na 12 maanden een definitieve RES. De concept RES worden ter vaststelling voorgelegd aan de colleges van B&W en de definitieve RES aan de gemeenteraden.

In juni 2019 wordt de gemeenteraad nader geïnformeerd over de totstandkoming van de RES in de regio Noord- en Midden-Limburg en de rol van gemeente daarbij. Zoals aangekondigd in de themabijeenkomst start de gemeente met een ruimtelijke analyse "Wind en Zon" waarin wordt verkend welke mogelijkheden in de gemeente worden gezien voor windturbines en zonnepanelen (op dak, land en water) rekening houdende met andere ruimtelijke belangen. De resultaten van deze analyse wordt in het najaar 2019 voorgelegd aan het college en de gemeenteraad en aan de hand daarvan wordt de gemeentelijke bijdrage (op dit punt) aan de Regionale Energie Strategie bepaald.

De gemeente Maasgouw stelt in 2019 en 2020 ambtelijke capaciteit beschikbaar om mee te werken aan de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg. Deelname aan deze RES-samenwerking is noodzakelijk omdat sommige gemeenten (gelet op de ruimtelijke omstandigheden) een groter deel van de transitieopgaven voor hun rekening zullen moeten nemen dan anderen. Bovendien is het werken aan regionale maatregelen voor het duurzame opwekken van elektriciteit, warmtetransitie en energiebesparing veel efficiënter en effectiever dan het werken aan maatregelen op lokaal niveau.

De ambtelijke capaciteit in de gemeente wordt ook ingezet om (door) te werken aan operationele maatregelen op lokaal niveau die al kunnen worden uitgevoerd vooruitlopend op de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie. Na vaststelling van deze RES in de loop van 2020 kan worden gewerkt aan een regionaal uitvoeringsplan en kunnen gemeentelijke maatregelen daarop worden afgestemd. Aan de hand daarvan kan ook worden bepaald hoeveel ambtelijke capaciteit vanaf 2021 binnen de gemeente is gevraagd op het gebied van de energietransitie

Gelet op de urgentie van de energietransitie (die de oorzaken van klimaatverandering aanpakt) heeft deze binnen het Klimaatakkoord en ook binnen de gemeente prioriteit. Dat neemt niet weg dat door de gemeente ook wordt ingespeeld op de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie) en op het streven naar een circulaire economie. Na vaststelling van de RES in de loop van 2020 zal ook voor deze thema's gewerkt moeten gaan worden aan een regionale aanpak.

6. Economie, arbeid & inkomen (economisch domein)

6.1 Vestigingsklimaat en werklocaties

Doel/actiepunt Coalitieakkoord:

⇒ *Verbeteren van regionaal vestigingsklimaat voor bedrijven met herstructurering van bedrijventerreinen als centrale opgave die regionaal moet worden opgepakt.*

Verbeteren van regionaal vestigingsklimaat

Het economisch profiel van de gemeente laat zien dat de gemeente Maasgouw een beroepsbevolking (werkende inwoners) heeft van ruim 10 000 personen. Daarvan werkt ruim 60 % buiten de gemeente. Verder laat het profiel zien dat bij bedrijven en instellingen in de gemeente Maasgouw ruim 8000 arbeidsplaatsen beschikbaar zijn. Van deze arbeidsplaatsen wordt circa 50 % ingevuld door mensen die buiten de gemeente Maasgouw wonen. Deze "pendel"-gegevens laten zien dat bij het functioneren van de economie gemeentegrenzen van ondergeschikt belang zijn: niet alleen werknemers, maar ook werkgevers en ondernemers denken en handelen grensoverschrijdend. Dat vraagt ook om een gemeente die regionaal denkt en opereert. Bij het verbeteren van het regionale economische vestigingsklimaat werken we onder meer samen met met de provincie en met andere gemeenten binnen de Samenwerking Midden-Limburg (SML), de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) en Keyport 2020.

Op basis van het regionale profiel van de bedrijventerreinen, kantoren en winkelgebieden is binnen SML-verband een "Regionaal beleidskader werklocaties" opgesteld. Dit kader omvat afspraken die vanaf 2019 worden opgepakt. Binnen dat kader wordt gewerkt aan ambities voor herstructurering en staat voor 2020 ook de oplevering van een 'Regionale Visie Nautische Bedrijvigheid' op de planning. Maasgouw is trekker van deze regionale opgave. Deze visie is bedoeld om het economische cluster rondom beroeps- en pleziervaart inzichtelijk te maken en om ontwikkelkansen voor het cluster in kaart te brengen.

Ontwikkeling van werklocaties in Maasgouw

De gemeente Maasgouw richt zich samen met andere partijen op de verbetering van het regionale vestigingsklimaat, maar ontplooit ook activiteiten die zich specifiek richten op het lokale vestigingsklimaat als onderdeel van de regio. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar de vijf werklocaties met de grootste economische belangen in de gemeente Maasgouw: het havengebied Maasbracht, het havengebied Wesseem (Nautische Boulevard), de "zorg"-terreinen in Heel (met Daelzicht en Koraal Groep als grootste werkgevers van de gemeente), het bedrijventerrein Panheel en het RWE-terrein (Clauscentrale) in Maasbracht. Daarbij is het de vraag op welke wijze de gemeente op en rondom deze werklocaties gunstige omstandigheden kan scheppen die ertoe leiden dat werkgelegenheid behouden blijft (of toeneemt) of dat investeringen en bestedingen toenemen.

Project A2-ontsluiting Clauscentrale

Rondom het RWE-terrein in Maasbracht (als één van de bovengenoemde werklocaties) lopen enkele specifieke projecten. De centrale "Claus C" zal vanaf 2020 weer opgestart gaan worden en van daaruit wordt ook ingezet op levering van elektriciteit aan België. Over de eventuele bouw van "Claus D" is echter nog geen beslissing genomen en in 2019 is door RWE gemeld dat deze beslissing de komende jaren nog niet genomen zal worden. Daardoor blijft het onzeker of de nieuwe centrale "Claus D" daadwerkelijk gebouwd gaat worden, terwijl de uitvoering van het project A2-ontsluiting Clauscentrale juist is gekoppeld aan de investeringsbeslissing voor "Claus D" door RWE.

Zo lang er onvoldoende zekerheid bestaat over het doorgaan van de bouw van "Claus D" en het daaraan gekoppelde project "A2-ontsluiting Clauscentrale" (samenwerking gemeente, provincie en RWE) is het niet verantwoord om verdere voorbereidingskosten te maken voor het project "A2-ontsluiting Clauscentrale". De gemeente gaat in overleg met RWE en de provincie als projectpartners om te bespreken hoe hier het beste mee kan worden omgegaan. Daarbij vormt het een overweging om de voorbereidingen van dit project voorlopig stil te leggen en pas weer op te pakken als er weer zicht ontstaat op het nemen van een investeringsbeslissing voor "Claus D".

6.2 Toerisme en recreatie

Doel/actiepunt Coalitieakkoord:

⇒ *Extra impuls geven aan toerisme en recreatie aan de hand van vijf speerpunten (marketing, belevenissen, infrastructuur, verblijfsrecreatie-gebieden, samenwerking).*

Vakantieparken: kansen en bedreigingen

Op het gebied van toerisme en recreatie vormen de vakantieparken de grootste kans in de gemeente Maasgouw, maar ook de grootste bedreiging.

De vakantieparken zijn kansrijk omdat ze in potentie veel bezoekers naar de gemeente kunnen trekken, veel bestedingen kunnen genereren en voor veel (directe en indirecte) werkgelegenheid kunnen zorgen.

De vakantieparken vormen een bedreiging voor het imago van de gemeente bij toeristen omdat deze vanuit een toeristisch perspectief niet vitaal en attractief genoeg zijn. De grootste parken die op dit moment in de gemeente bestaan (Heelderpeel, Boschmolenplas en Porta Isola) hebben te maken met veel bewoners die daar niet als toerist verblijven. Dit "oneigenlijk" gebruik is niet alleen onrechtmatig maar schrikt ook (echte) toeristen af en zorgt voor een slecht imago en een slechte concurrentiepositie van deze parken in de toeristische markt. Bovendien zien we op deze parken ook problemen in de sfeer van overlast en criminaliteit en daardoor dreigen deze parken steeds verder in een neerwaartse spiraal te komen.

Vanaf 2019 zetten we extra ambtelijke capaciteit in om de bovengenoemde vakantieparken (in overleg met de eigenaren en overige betrokken partijen) vitaler te maken en blijven we capaciteit inzetten om onrechtmatige bewoning en onveiligheid aan te pakken. Daarvoor is een ambtelijk projectleider/coördinator Vakantieparken aangesteld die aan de hand van een projectplan (samen met andere betrokken ambtenaren) gaat werken aan de aanpak van vakantieparken. Tevens gaat deze projectleider vanuit de gemeente de bouw van het vakantiepark Maasresidence Thorn begeleiden (dat naar verwachting tot een forse toeristische impuls gaat leiden).

Ook in het begrotingsjaar 2020 blijft deze extra ambtelijke capaciteit beschikbaar voor de aanpak van vakantieparken. Bij de opstellen van de begroting van het jaar 2021 gaan wij beoordelen hoeveel capaciteit structureel nodig is voor de gemeentelijke aanpak van vakantieparken.

Belevenissen en infrastructuur voor bezoekers

Binnen de Strategische Visie en het Coalitieakkoord staat de ambitie om als gemeente en regio een dynamisch vrijetijdsgedebied te vormen waar voor bezoekers van binnen en buiten de regio in alle seizoenen genoeg te beleven is. Die ambitie kunnen we als gemeente niet alleen realiseren. Daarbij zijn wij vooral afhankelijk van ondernemers in de toeristische sector (en horecasector) die moeten zorg voor een vast aanbod van activiteiten (belevenissen) voor bezoekers en van private partijen die zorgen voor het organiseren van evenementen of andere tijdelijke activiteiten.

Wij proberen als gemeente ondernemerschap en investeringsbereidheid in de toeristische sector te vergroten. Daarom willen wij een "kansenkaart" opstellen die aan ondernemers en investeerders laat zien welke bijzondere kansen in het gebied liggen. Aan de hand daarvan proberen we partijen te vinden met goede investeringsplannen voor de verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie in de

gemeente. Als die plannen kansrijk zijn, maar desondanks te maken hebben met een "onrendabele top", dan zijn wij als gemeente bereid om mee te denken over (co)financiering, mits deze plannen ook een duidelijk maatschappelijk rendement laten zien (meer bezoekers, meer bestedingen).

In de afgelopen jaren hebben we als gemeente veel geïnvesteerd in het op peil brengen van de openbare toeristisch-recreatieve infrastructuur (in de vorm van fiets- en wandelpaden, aanleg-en rederijsteigers e.d.) en in het op peil houden van de kwaliteit van openbare ruimte in dorpskernen, landschap en natuurgebieden. Binnen dit kader zijn ook majeure projecten gerealiseerd zoals Herontwikkeling Havenfront Maasbracht, Revitalisering Hompesche Molen en aanleg fiets-en wandelpad Wesse en Thorn en zijn nog diverse projecten in uitvoering. Ons streven is om de kwaliteit van de openbare ruimte, natuur en landschap en recreatieve infrastructuur op een hoog niveau te houden. Voor een gemeente die toerisme en recreatie hoog in het vaandel heeft staan vormt dat een speciaal aandachtspunt bij het vaststellen van de jaarlijkse investeringsplannen (JIP/MIP) voor infrastructuur en openbare ruimte.

Gebiedsmarketing (voor bezoekers)

Wij hebben de ambitie om de kwaliteiten van de toeristisch-recreatieve gebieden, voorzieningen, activiteiten en evenementen op het grondgebied van de gemeente Maasgouw onder de aandacht van bezoekers te brengen zodat deze kwaliteiten worden meegewogen bij de keuze om een bezoek te brengen aan dit gebied. Met andere woorden: we willen het gebied voor toeristen en recreanten "op de kaart zetten" en daarbij is een het uitvoeren van gebiedsmarketing gevraagd.

Samen met ondernemers in de "vrijtijdseconomie", met andere gemeenten (binnen de VVV) en met de provincie Limburg proberen wij de aandacht van potentiële bezoekers te trekken. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat mensen tal van mogelijkheden in binnen- en buitenland hebben om hun vrije tijd te besteden. Daarom is het nodig om te onderzoeken voor welke specifieke doelgroepen (welke leefstijlen) dit gebied wat te bieden heeft. Daarbij wordt gekeken naar de Unique Selling Points en de bijzondere verhalen van het gebied (zoals de beleving van het water en de karakteristieke dorpen in Maasgouw). Aan de hand daarvan moet bepaald worden op welke manier we de meest kansrijke doelgroepen het beste (online en offline) kunnen bereiken met de verhalen die we over de Maasdorpen, de Maasplassen of Limburg (als sterk toeristisch merk) kunnen vertellen.

Zoals ook aangekondigd in paragraaf 5.1 wordt in 2019 gewerkt aan het opstellen van een integrale visie op gebiedsmarketing voor Maasgouw. Aan de hand van deze visie -die wordt afgestemd met ondernemers en andere overheden die werken aan toeristische marketing- gaan wij als gemeente maatregelen uitvoeren die de kwaliteiten van Maasgouw en omgeving als vrijetijdsgebied nog beter onder de aandacht van bezoekers moeten gaan brengen.

6.3 Ondernemerschap en -initiatieven

Doel/actiepunt Coalitieakkoord:

⇒ Verkennen hoe we de acquisitie van ondernemers en de begeleiding van ondernemersinitiatieven kunnen verbeteren

Bevorderen van ondernemerschap

Al eerder is geconstateerd dat gemeentegrenzen binnen het functioneren van de economie van ondergeschikt belang zijn en dat ondernemers "grensoverschrijdend" denken en opereren. Dat vraagt om een gemeente die bij het bevorderen van ondernemerschap ook verder kijkt dan de gemeentegrenzen. Om deze redenen benaderen we "ondernemerschap" primair vanuit een regionaal perspectief en werken we binnen het samenwerkingsverband Keyport 2020 samen met ondernemers, onderwijs en overheden aan het bevorderen van innovatie en ondernemerschap.

De bijdrage van de gemeente Maasgouw aan Keyport is op dit moment € 59.000 (afgerond) per jaar. Van de resultaten die binnen Keyport 2020 worden bereikt, kunnen ondernemers binnen en buiten de gemeentegrenzen van Maasgouw profiteren. Daarbij is het voor de gemeente Maasgouw ook gunstig als deze resultaten van Keyport 2020 positieve effecten hebben voor ondernemingen die weliswaar buiten de gemeente Maasgouw zijn gevestigd, maar ook werkgelegenheid bieden aan mensen die in Maasgouw wonen.

Naast de maatregelen op regionaal niveau, willen we ook op lokaal niveau maatregelen nemen om ondernemerschap te bevorderen. Aan de hand van een onderzoek door studenten van Hogeschool Zuyd brengen wij in beeld welke wensen en opvattingen er bij de lokale ondernemers bestaan over het ondernemersklimaat in Maasgouw. Met behulp van de onderzoeksresultaten kan worden bepaald met welke maatregelen het ondernemersklimaat verder verbeterd kan worden en welke partijen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van deze maatregelen. Op basis daarvan kan een lokaal ondernemersprogramma worden uitgewerkt.

Rol gemeente bij ondernemersinitiatieven

Steeds wisselende (inter-)nationale, regionale en lokale marktomstandigheden zorgen er voor dat voor ondernemers steeds weer nieuwe kansen ontstaan. De locatie die een onderneming kiest voor nieuwe activiteiten (of een uitbreiding van activiteiten) wordt bepaald door een set van omstandigheden die samen het vestigings- en investeringsklimaat vormen. Daarbij kan het belastingstelsel een rol spelen, het profiel van de beroepsbevolking, de ligging van de locatie, de positie t.o.v. de afzetmarkt, de beschikbaarheid en de prijs van grond, de wet- en regelgeving die van toepassing is en eventuele stimuleringsmaatregelen die nationale, provinciale of lokale overheden beschikbaar stellen.

Slechts een deel van de omstandigheden die het economisch vestigings- en investeringsklimaat vormen zijn te beïnvloeden door de gemeente. Daarbij speelt de gemeente vooral een faciliterende rol bij bepaalde ruimtelijk-fysieke randvoorwaarden van werklocaties (zie paragraaf 6.1). Daarnaast kan de gemeente ook een stimulerende rol spelen richting ondernemers. Als er investeringsplannen van ondernemingen zijn die ook leiden tot algemene maatschappelijke baten dan is de gemeente onder voorwaarden bereid om een financiële bijdrage te leveren aan de "onrendabele top" van deze plannen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie (zie par. 6.2) of aan initiatieven die invulling geven aan leegstaande gebouwen (zie par. 5.2) of die leiden tot een verfraaiing van de openbare ruimte (zie ook par 5.3).

6.4 Optimalisatie arbeidsmarkt

Doel/actiepunt Coalitieakkoord:

⇒ In regionaal verband, samen met andere partijen, bijdragen aan het optimaal functioneren van de arbeidsmarkt.

Regionaal arbeidsmarktbeleid

Binnen de arbeidsmarktregio wordt voortdurend gewerkt aan een optimaal functioneren van de arbeidsmarkt en de afstemming tussen vraag en aanbod. Daarvoor leveren wij samen met andere gemeenten ambtelijke deskundigheid/capaciteit. Voor gemeenten in Midden-Limburg ligt de nadruk in 2019-2022 op het realiseren van de opdracht om kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of een arbeidsbeperking en werkgevers op zoek naar personeel zo goed mogelijk bij elkaar te brengen. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De aanpak van kandidaat dienstverlening en werkgeversdienstverlening vraagt om een combinatie van aanbodgericht en vraaggericht werken, waarbij maatwerk leveren essentieel is; zeker voor de doelgroep banenafpraak.
- Gemeenten streven naar een partnership met werkgevers in de regio als het gaat om het invullen van de personeelsbehoefte.
- Het realiseren van werk en arbeidsovereenkomsten voor de doelgroep bij reguliere werkgevers, gekoppeld aan het inzetten van aanvullende financiering van buiten de gemeenten, is essentieel om de komende jaren volume te maken op de uitstroom bij een krimp (Participatie)budget.
- De noodzaak tot focus in het regionaal arbeidsmarktbeleid leidt tot het benoemen van vier beleidsprioriteiten:
 - de opgave voor de doelgroep die nog een afstand heeft tot de reguliere arbeidsmarkt en met een arbeidsbeperking
 - de kwaliteit van de werkgeversdienstverlening
 - de kwaliteit van de kandidaat dienstverlening
 - de bijdrage van ontschotting binnen de gemeenten op de beleidsterreinen van het sociaal domein, economische zaken en onderwijs

6.5 Arbeidsparticipatie en inkomen

Doel/actiepunten Coalitieakkoord:

⇒ *Uitvoering van taken op gebied arbeidsparticipatie op een verantwoorde manier organiseren, samen met andere gemeente en met bijzondere aandacht voor Westrom.*

Participatiewet

Door de decentralisatie van zorg, werk en jeugdhulp zijn gemeenten voor nieuwe opgaven komen te staan. De eerste fase was de overgang van de uitvoering naar de gemeenten (transitie). De tweede fase staat in het teken van de doorontwikkeling en het integraal werken met meerdere partijen (transformatie). Dat houdt in de doorontwikkeling van verbindingen tussen de externe partners om beter maatwerk te kunnen leveren, maar ook de doorontwikkeling van het juiste beleid en productenaanbod. Zowel op basis van de behoeften van de doelgroepen, als op basis van de behoeften van de werkgevers.

Afgelopen jaar hebben we hard gewerkt aan het in beeld krijgen van de nieuwe doelgroepen binnen de Participatiewet. We hebben geconstateerd dat voor de juiste bemiddeling van doelgroepen richting dagbesteding en werk, meer en andere vormen van begeleiding noodzakelijk zijn. De vijf gemeenten in de GR Westrom hebben met elkaar de keuze gemaakt om met één gezamenlijke opdracht een strategie te ontwikkelen voor het werkdeel van de Participatiewet. Het doel is een toekomstbestendige uitvoering van de Wsw en de Participatiewet.

De komende periode wordt verder onderzocht op welke manier waar we dit als MER en Westrom-gemeenten samen op kunnen pakken, zie RIB 740, en waar we 'couleur locale' toepassen. 2019 en 2020 staan in het teken van het verder in kaart brengen om de juiste keuzes te kunnen maken en een passend aanbod te bieden voor onze inwoners. Projecten als 'Plan van aanpak van de doelgroep met 30-70% loonwaarde' en het 'Plan van aanpak statushouders' willen we voortzetten vanwege de juiste focus en de behaalde positieve resultaten.

Westrom

De verandering van doelgroepen, bijvoorbeeld de afnemende WSW-doelgroep en de instroom van 'Participatiewetters' met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, zorgen ervoor dat ook Westrom opnieuw dient te kijken naar haar toegevoegde waarde die ze kan leveren in het nieuwe beleid en de nieuwe strategie voor het werkdeel van de Participatiewet. Om op deze ontwikkelingen goed in te kunnen spelen heeft het dagelijks bestuur van Westrom opdracht gegeven om een onderzoek te doen (zie RIB 740). De onderzoeksvraag richt zich op het subsidieresultaat, portfolio assessment en het operationeel resultaat van Westrom. De analyse die hier uit voort komt betreft vier verschillende niveaus: de ontwikkeling van het bedrijfsresultaat, de ontwikkeling van de loonkosten, resultaten en kansen op verbetering in de werksoorten en de verdiepingsslag naar mogelijke verander scenario's. Deze input is nodig om de strategie voor de langere termijn (3-7-10 jaar) goed te onderbouwen en door te ontwikkelen. De eerste analyse, om de maatschappelijke doelstellingen, beleidsmatige kaders en financiën te bespreken, wordt voor 2020 behandeld in de gemeenteraden.

7. Gemeentebestuur & organisatie (organisatorisch domein)

7.1 Bestuurlijke vernieuwing en participatie

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ Opstellen van procesplannen (per spoor) voor het realiseren van de actiepunten die zijn opgenomen in het raadsakkoord over bestuurlijke vernieuwing.
- ⇒ Organiseren van "accountmanagement" voor burgerinitiatieven zodat deze initiatieven kunnen rekenen op een goede begeleiding binnen de gemeentelijke organisatie.

Bestuurlijke Vernieuwing

In 2019 wordt verder gewerkt binnen de vier sporen van het Vernieuwingsakkoord.

Binnen spoor 1 (*versterking lokale democratie*) is in april 2019 een raads werkgroep ingesteld die de verdere uitwerking van dit spoor gaat bespreken en begeleiden.

Binnen spoor 2 (*vernieuwing werkwijze raad*) wordt onder regie van het presidium gewerkt aan de uitvoering van de notitie "De paden op de lanen in".

Binnen spoor 3 (*vernieuwing werkwijze college*) worden al diverse vernieuwingen toegepast zoals de strategiebesprekingen in het college en de nieuwe werkwijze bij bestuurlijk-ambtelijke overleggen met portefeuillehouders.

Binnen spoor 4 (*vernieuwing werkwijze organisatie*) wordt gewerkt aan de organisatieontwikkeling zoals beschreven in par. 7.5 van deze Kadernota.

De verwachting bestaat dat de werkzaamheden binnen deze sporen ook doorlopen in 2020.

Accountmanagement burgerinitiatieven

Aan het beoogde accountmanagement "burgerinitiatieven" zal vanaf het najaar van 2019 invulling worden gegeven en dat brengt met zich mee dat dit accountmanagement in 2020 is ingevoerd.

7.2 Rechtsorde, veiligheid en handhaving

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ Bepalen van nieuwe beleidsprioriteiten binnen het op te stellen integraal veiligheidsplan (IVP) voor de periode 2019-2022.

Veiligheidsbeleid

Voor de periode 2019-2022 is het nieuwe veiligheidsbeleid voor Maasgouw vastgelegd in een Integraal Veiligheidsplan (IVP). Dit beleid heeft als doelstelling om door middel van samenwerking tussen interne en externe actoren de sociale en fysieke veiligheidssituatie (zowel objectief als subjectief) van de inwoners van Maasgouw op een structurele en integrale wijze te verbeteren.

Het IVP bevat een beschrijving van de doelstellingen, een selectie van prioriteiten en overige belangrijke aandachtspunten. De wijze van aanpak staat beschreven in het uitvoeringsplan.

Gedurende de looptijd vindt een intensivering plaats op de volgende prioritaire thema's:

1. Overlast, geweld op het snijvlak van Zorg & Veiligheid
2. Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit
3. Woninginbraak en andere vermogenscriminaliteit

Daarnaast bevat het IVP een beschrijving van de uitgangspunten voor de coördinatie en samenwerking en richtlijnen voor de organisatorische borging van het beleid.

De intensivering kan betekenen dat er extra inzet van middelen noodzakelijk is.

Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)

De indeling in programma's heeft in de VRLN begroting 2019 een doorontwikkeling gekregen zodat beter kan worden aangesloten bij de verwachtingen van de gemeenten en de interne organisatie van de Veiligheidsregio. De brandweer programma's risicobeheersing en basisbrandweezorg zijn in een programma ondergebracht. Hiermee is een heldere indeling ontstaan: gezondheid/GGD, brandweezorg en crisisbeheersing en overhead. Eind 2019 wordt het beleidsplan VRLN 2020-2025 ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur aangeboden. Hierin is een aantal voorstellen voor nieuw beleid opgenomen.

De kadernota 2020 VRLN vormt hiervoor een belangrijk beleidsmatig en financieel uitgangspunt. In deze kadernota zijn de ontwikkelingen over de indexatie loon- en prijsstijgingen 2020, aanvulling van het weerstandsvermogen en nieuw beleid meegenomen. De kadernota is exclusief nog te nemen besluiten over:

- De onderdelen incidentbestrijding, in het bijzonder de paraatheid en beschikbaarheid, en vakbekwaamheid. Hiertoe is er een aparte stuurgroep vanuit het bestuur opgericht. In de dagsituatie kost het de Veiligheidsregio veel moeite om voldoende paraatheid te organiseren. Om de brandweerparaatheid in de toekomst te garanderen worden momenteel voorstellen uitgewerkt. Deze gaan extra kosten opleveren. Exacte voorstellen worden aan het AB voorgelegd. Voor Maasgouw houdt dit in dat rekening moet worden gehouden met €100.000 extra structurele lasten. Op 6 juni jl. is dit reeds aan de orde gesteld in de raad t.a.v. de concept-begroting van de Veiligheidsregio.
- Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). In verloop van 2019 vinden er enkele wijzigingen plaats in het RVP. De financiële effecten hiervan zijn voor 2020 nog niet inzichtelijk.
- De begroting 2020 is gebaseerd op de indexering voor zover bekend. Indien blijkt dat er in 2019 mutaties op de indexeringen komen (hoger dan nu in de begroting rekening mee is gehouden) kan dit tot een bijstelling voor de gemeentelijke bijdrage leiden.

Uit de meerjarenbegroting van de Veiligheidsregio blijkt dat er sprake is van een tekort. Daarmee wordt rekening gehouden bij de financiële vertrekpunten voor de Programmabegroting (zie ook hoofdstuk 2 van deze Kadernota).

7.3 Bestuurlijke samenwerking

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

⇒ *Verkennen hoe de instrumenten voor sturing en controle van verbonden partijen beter kunnen worden gebruikt.*

Sturing en controle verbonden partijen

In hoofdstuk 3 van deze Kadernota wordt ook ingegaan op de sturing van verbonden partijen. In het Procesplan Uitvoering Coalitieakkoord (waarover de raad aan de hand van een RIB is geïnformeerd) wordt gemeld dat in het 3^e kwartaal van 2020 een rapport wordt opgeleverd dat ingaat op de sturing en controle van verbonden partijen en op eventuele mogelijkheden om deze verder te verbeteren.

7.4 Dienstverlening en communicatie

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

⇒ *Constant blijven zoeken naar mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren, met speciale aandacht voor de dienstverlening door MER-diensten.*

Dienstverlening

Op het gebied van dienstverlening dienen voor 2020 enkele investeringen te worden gedaan van geringe omvang. Deze komen in de programmabegroting nader uitgewerkt terug.

Social media & webcare

In maart 2018 is de pilot 'Social media en webcare' van start gegaan. Deze pilot is een onderdeel van het Mediaplan, dat in augustus 2017 is vastgesteld door de gemeenteraad. De pilot is in uitvoering en loopt nog tot maart 2020. Dit jaar wordt gestart met de evaluatie.

Vooruitlopend op de evaluatie kan worden gesteld dat social media een steeds groter deel uitmaken van het medialandschap en dat online dienstverlening steeds belangrijker wordt voor gemeenten. Indien we dit beheer adequaat willen voortzetten dan moeten we de pilot structureel inbedden in de organisatie, hetgeen investeren in uitbreiding ambtelijke capaciteit vereist. Vooruitlopend op de programmabegroting wordt dit nader uitgewerkt.

Toegankelijkheid gemeentelijke website

Alle (semi-)overheidswebsites moeten toegankelijk zijn voor mensen met een functiebeperking (mensen met een visuele, auditieve, cognitieve of motorische beperking). Sinds 1 juli 2018 is dit binnen de "Europese richtlijn voor digitale toegankelijkheid" een verplichting geworden voor vrijwel alle openbare kanalen van de gemeente.

Voor een deel voldoet de website en het intranet van de gemeente Maasgouw al aan de toegankelijkheidseisen. Andere websites waarvoor de gemeente verantwoordelijk of opdrachtgever is, zoals onder meer www.woneninmaasgouw.nl, www.maasgouwpanel.nl en <https://maasgouw.x-cago.com> (digitaal gemeentearchief), voldoen nog niet. Het vergt capaciteit en kosten om met alle websites volledig te voldoen aan alle toegankelijkheidseisen zoals beschreven in het Tijdelijk Besluit digitale toegankelijkheid overheid. Vanaf 23 september 2020 moeten websites hieraan voldoen.

Verbetering gemeentelijke website

De website gemeentemaasgouw.nl is op 1 februari 2016 vernieuwd. Het is een taakgerichte website, die direct toegang biedt tot de onderwerpen/onderdelen die het meest gebruikt worden. Met jaarlijks ruim 90.000 bezoeker is het een belangrijk communicatiekanaal. Digitale ontwikkelingen gaan snel. Wettelijke kaders en landelijke visies als Digitaal 2017 en de Digitale Agenda 2020 laten zien dat de inwoners steeds meer hun zaken met de overheid digitaal moeten kunnen regelen. Dit maakt dat een website een gemiddelde houdbaarheid heeft van 5 jaar.

De genoemde ontwikkelingen maar ook de zeer uitgebreide structuur van de website zorgen ervoor dat het tijd wordt om de website te herzien. In overleg met collega's en inwoners wordt bepaald wat de wensen voor de website zijn en hoe we daar naartoe kunnen werken. Het realiseren van deze verbetering zal kosten en capaciteit (vanuit de gehele organisatie) vereisen om een succes te worden. De aanpak van deze verbetering wordt uitgewerkt in een routekaart die in het 3^e kwartaal van 2019 via een RIB aangeboden wordt aan de raad. Vooruitlopend op de programmabegroting wordt ook een raming gemaakt van de ambtelijke capaciteit die hiervoor is gevraagd.

7.5 Organisatie, personeel en bedrijfsvoering

Doelen/actiepunten Coalitieakkoord:

- ⇒ *Gevolgen van digitalisering, informatiebeveiliging en nieuwe privacyregelgeving voor gemeentelijke organisatie in beeld brengen*
- ⇒ *Doorontwikkeling van ambtelijke organisatie aan de hand van kernwaarden "Samen Doen met Lef"*

Organisatieontwikkeling

Op 1 januari 2019 is de nieuwe ambtelijke organisatie van Maasgouw van start gegaan.

De reorganisatie heeft haar oorsprong in de strategische visie 2025: "Maasgouw maken we samen", die eind 2016 is vastgesteld.

In deze visie staan niet alleen de maatschappelijke opgaven waar onze gemeente voor aan de lat staat, maar ook wat dat verlangt van een modern ambtelijk apparaat. Samengevat in drie citaten:

Door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is onderzocht op welke wijze de rollen van de gemeente gaan veranderen. In het document "De gemeenten op weg naar 2020" wordt aangegeven dat op hoofdlijnen van de gemeenten in 2020 drie rollen worden verwacht:

- *de traditionele rol*
- *de ondersteunende rol*
- *de samenwerkingsrol*

"De gemeentelijke organisatie staat komende jaren voor de uitdaging om invulling te geven aan de wisselende rollen die per werkveld van de gemeente worden gevraagd. Dat vraagt in iedere situatie om bestuurders en ambtenaren die zich bewust zijn van de rollen die de gemeente in de betreffende situatie moet en kan spelen. Daarbij bestaat een afhankelijkheid van het wettelijke takenpakket en kader, maar bestaat ook bewegingsruimte om in te spelen op specifieke omstandigheden. Daarbij zijn houding en gedrag mede bepalend voor het bereiken van de gewenste resultaten."

Het bovenstaande kan worden vertaald in de volgende "kernopdracht" voor de organisatie: De gemeente Maasgouw wordt gevormd door professionals die zijn gespecialiseerd in publieke taken en de aanpak van maatschappelijke opgaven. Die inlevingsvermogen hebben en goed met mensen kunnen omgaan. Weten wat er leeft en speelt in de samenleving. Van "buiten naar binnen" denken en handelen. Die opereren als daadkrachtige partner voor iedereen die zich inzet voor een sterk, sociaal en vitaal Maasgouw.

De strategische visie is vertaald in een besturingsfilosofie, waarin expliciet aandacht is voor een paar belangrijke pijlers: de kwaliteit van de dienstverlening, visie op burger- en overheidsparticipatie, concretisering van het opdrachtgeverschap naar verbonden partijen en het vormgeven van Het Maasgouwse Werken. Dat laatste is de personele component, waar naast plaats- en tijdonafhankelijk werken vooral ook houding- en gedragsaspecten centraal staan.

De besturingsfilosofie is gericht op de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie en bevat de visie op:

- persoonlijk leiderschap
- competenties en houding & gedrag van medewerkers
- onze waarden en werkwijzen
- de inrichting van de organisatie

Voor onze waarden en werkwijzen zijn de kernwaarden geformuleerd: Samen Doen met Lef.

Deze kernwaarden staan voor samenwerkingsbereidheid en integraliteit, resultaatgerichtheid en pragmatisme, ondernemerschap en daadkracht; waarden die onze organisatie moeten gaan kenmerken.

In 2019 zijn is de ambtelijke organisatie in de nieuwe organisatiestructuur van start gegaan. Dit was een belangrijke stap in de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie, maar feitelijk nog maar het begin. Vanaf dat moment wordt geïnvesteerd in onze werkwijze, wat betreft leiderschap, teamontwikkeling en procesmatig denken en werken. Dit is een proces van meerdere jaren dat in 2019 in gang is gezet en ook in 2020 en volgende jaren door zal lopen.

De doorontwikkeling

Voor het coachend leiderschap en de vanzelfsprekende samenwerking met burgers is een Management Development (MD) traject opgestart. De gewenste lijnen voor gezamenlijke teamontwikkeling worden door het management uitgezet en de individuele ontwikkeling van medewerkers krijgt alle aandacht. In 2020 krijgt dit traject een vervolg.

Een belangrijke ontwikkeling is de versterking van het procesmatig denken en werken. De herijking en inrichting van processen komt voort vanuit onze intrinsieke motivatie om te streven naar verdere professionalisering van onze dienstverlening: we willen de dienstverlening daarmee naar een hoger niveau tillen. Daarnaast er zijn ook externe ontwikkelingen die ons hiertoe brengen. Denk daarbij aan de vereisten in het kader van informatiebeveiliging en privacy, maar ook de invoering van zaakgericht werken. Om zaken rondom procesmatig werken integraal op te pakken, wordt voor een projectmatige aanpak gekozen.

In het programma Zaakgericht Werken Plus (ZGW+) worden alle projecten ondergebracht die hier een relatie mee hebben.

Project	Grondslag
Zaakgericht werken (ZGW)	Organisatie ontwikkeling
Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	Wettelijk - Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)
Proces optimalisatie	Organisatie ontwikkeling
Informatie beveiliging (IB)	Normen - NEN/ISO 27000 en Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG)

Grondslag projecten 2019 gemeente Maasgouw

Om deze samenhang zorgvuldig en volledig inzichtelijk te krijgen heeft het management gekozen voor een proces optimalisatie slag. Dit houdt in dat voor een (nader te bepalen) x-aantal processen niet alleen gekeken wordt naar de wettelijke vereisten en normen maar ook naar gebruikersgemak, verspilling (LEAN) en afstemming binnen de keten. De doelstelling is om hiermee minder soepel lopende processen of processen waarbij rollen, verantwoordelijkheden en resultaten niet duidelijk zijn, door procesbeschrijvingen en werkinstructies helder en afgestemd te krijgen. Dit zal tevens een grote factor zijn in de acceptatie bij de medewerkers om van activiteit gericht werken naar zaakgericht werken te gaan werken: ieders toegevoegde waarde wordt in de werkprocessen wordt veel helderder.

In het programma ZGW+ zal projectbeheersing, planning en communicatie grote aandacht krijgen. Het programma als zodanig vraagt wel capaciteit, maar geen 'out-of-pocket'-kosten. De deelprojecten vragen wel budget, maar die worden of zijn binnen die deelprojecten belegd.

7.6 Financiële positie en belastingen

Financiële positie

De financiële startpositie is uitgewerkt in hoofdstuk 2 waar korthedshalve naar wordt verwezen. In de hoofdstukken 4 t/m 7 zijn toekomstige ontwikkelingen beschreven die potentieel leiden tot een budgettaire claim. Bij de begroting zullen deze nader worden uitgewerkt inclusief een afweging in relatie tot de algemene richtlijnen uit hoofdstuk 3 en de budgettaire positie. Indien de budgettaire positie onder druk staat, kan deze worden verbeterd door minder ambitie, heroverweging van bestaand beleid, inzet van reserves of verhoging van belastinginkomsten. In paragraaf 2.3 is dit visueel weergegeven o.b.v. een illustratie.

Naast de financiële positie zijn er een aantal financiële beleidsuitgangspunten die jaarlijks terugkomen:

Lokale financiële beleidsuitgangspunten

- Meerjarenraming op basis van constante prijzen
- Geen indexering toepassen, tenzij contractueel overeengekomen
- Lonen indexeren conform werkelijke CAO-ontwikkeling
Bij de voorliggende begrotingen in Maasgouw was de personeelsbegroting tot dusver opgebouwd op basis van werkelijke inschaling van medewerkers. Voor de Programmabegroting 2021 wordt onderzocht om de personeelsbegroting te begroten op basis van het functieboek gewaardeerd tegen het maximum functieschaal.
- Begroting en meerjarenraming verbonden partijen vertalen
- Algemene uitkering op basis van Meicirculaire 2019
- Vermogenspositie: verwezen wordt naar de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen 2016-2019 waar de kaders en ratio's zijn opgenomen. Daarbij dient in ieder geval aandacht te zijn voor aanvulling van de Algemene Reserve
- Bij belastingen en leges was het aanvankelijke uitgangspunt het maximaal toepassen van een inflatiecorrectie. Dit uitgangspunt wordt minder stringent toegepast. Indien er sprake is van nieuw beleid waarvan sprake is van aantoonbaar maatschappelijk rendement, dan wordt belastingverhoging daarvoor rechtvaardig geacht. De belastingverhoging is dan noodzakelijk om de huidige financiële positie te handhaven.

Naast de lokale financiële beleidsuitgangspunten formuleert de Provincie Limburg als toezichthouder een aantal aandachtspunten voor de begroting 2020 die nodig zijn voor behoud van repressief toezicht (brief 26 maart 2019 (ALG IN 53625)):

- Meerjarige structureel in elke jaarschijf sluitende meerjarenbegroting (reëel evenwicht)
- Reële en haalbare bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen
- Inzicht in onderhoud kapitaalgoederen (actuele beheerplannen die financieel zijn vertaald op tenminste basiskwaliteitsniveau (gericht op instandhouding) voor wat betreft wegen, riolering, gebouwen, groen, kunstwerken, openbare verlichting)
- Tijdige inzending van de begroting (vóór 15 november 2019).

Met raadsbehandeling op 5 november 2019 wordt aan dit criterium voldaan.

Belastingbeleid

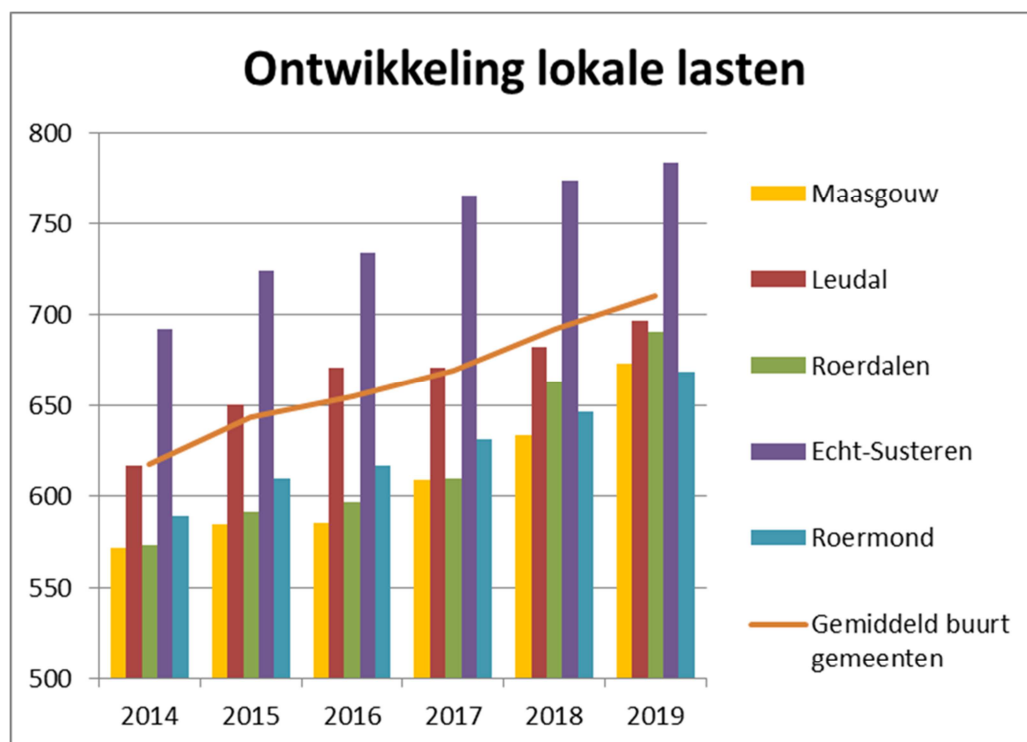
Belastingen en leges algemeen

Het belastingbeleid van Maasgouw was in de afgelopen jaren gericht om lokale lasten zo laag mogelijk te houden en in ieder geval te zorgen voor een consistente tariefsontwikkeling. Het uitgangspunt wat tot dusver werd gehanteerd was om voor belastingen en leges maximaal een inflatiecorrectie toe te passen. In het belastingoverzicht 2019 van de Provincie Limburg staat Maasgouw in de top 3 van Limburgse gemeenten met laagste lokale lasten. De mate waarin we deze positie kunnen handhaven is mede afhankelijk van de ambities en financiële vertaling daarvan. Deze positie is derhalve geen doel op zich.

Voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden kostendeckende tarieven in rekening gebracht. Voor afvalstoffenheffing zijn deze tarieven verlaagd door inzet van de afvalvoorziening. Deze is binnenkort eindig, wat betekent dat in ieder geval meerjarig een stijgend tarief wordt voorzien.

Ook de rioolheffing laat, gebaseerd op de meerjarige financiële tariefsontwikkeling in het vastgestelde GRP, een jaarlijkse stijging volgens een ingroescenario zien. De tariefstijging volgens het gekozen scenario C bedraagt 5%. Nominaal betekent dit dat de rioolheffing eigenaar-gebruiker stijgt van € 238,00 (2019) naar € 250,00 (2020).

In onderstaande diagram en corresponderende tabel is ontwikkeling van de lokale lasten van Maasgouw weergegeven in relatie tot omliggende (buur-)gemeenten. Het betreft een weergave o.b.v. OZB eigenaar woning o.b.v. gem. WOZ-waarde, afvalstoffenheffing en rioolheffing eigenaar/gebruiker.

Kostendeckendheid leges en heffingen

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) dient in de paragraaf lokale heffingen inzicht te worden gegeven in de kostendeckendheid van de tarieven van de diverse leges en heffingen. Door middel van een webapplicatie gaat jaarlijks de kostendeckendheid van de leges, rioolheffing, afvalstoffenheffing en begraafrechten berekend worden.

Om deze tool succesvol te implementeren is een plan van aanpak opgesteld. In dit plan is vastgelegd dat een tweetal fasen worden onderscheiden. De 1^e fase betreft het onderzoeken van de kostendekkendheid van de leges 2018. De 2^e fase betreft het onderzoeken van de kostendekkendheid van de tarieven van de rioolheffing, afvalstoffenheffing en de tarieven voor begraafplaatsen. Doelstelling is om beide fasen medio 2019 af te ronden.

Het eindproduct is een onderbouwing van de kostendekkendheid van de leges, begraafplaatsen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De kostenonderbouwing vormt input voor de paragraaf lokale heffingen.

Koppeling hondenbelasting met hondenbeleid

In februari 2019 heeft er een thema-avond plaatsgevonden over het hondenbeleid. Een toelichting is opgenomen in paragraaf 5.3. op pag. 22.

Als richting werd aangegeven het dichter naar elkaar groeien van inkomsten en uitgaven.

De totale inkomsten bedragen € 139.900 (2018). De huidige kosten bedragen € 49.400 op jaarbasis.

Indien de kosten en inkomsten meer naar elkaar toegroeien (door hogere uitgaven en/of lagere inkomsten) leidt dit tot een budgettaire claim van max. € 90.000 structureel. In de begroting 2020 en bij vaststelling van het tarief hondenbelasting 2020 kan hierop worden geanticipeerd.

Gezien de budgettaire druk wordt de koppeling en toegroei vooralsnog ontraden.

Ingetrokken amendementen over belastingen

Bij behandeling van de begroting en daaropvolgende raadsvergadering waarin de belastingverordening aan bod kwam (13 december 2018), zijn de gehanteerde uitgangspunten van het huidige belastingbeleid ter discussie gesteld. De voorbereide amendementen zijn ingetrokken en de belastingverordeningen 2019 zijn geaccordeerd met de toezegging om hier bij de Kadernota 2020 op terug te komen.

De concrete initiatieven betreffen:

- Zonnepanelen buiten woz waarde houden (vrijstelling)
- Verenigingsgebouwen van niet-woningen naar woningen
- Koppeling met hondenbeleid
- Ozb tarieven niet-woningen en woningen naar elkaar toe laten groeien
- Inzetten btw-voordeel uit actualisatie kostendekkendheid riolering voor lagere tarieven rioolheffing
- tariefsaanpassing grootverbruik in rioolheffing

Zonnepanelen buiten woz waarde houden (vrijstelling)

Het vrijstellen van zonnepanelen van de OZB is een aangehouden amendement vóór de raadsvergadering van 13 december 2018.

Gemeenten hebben geen beleidsvrijheid als het gaat om het al dan rekening houden met zonnepanelen in de waardebepaling.

De Wet WOZ schrijft voor dat in de waardebepaling rekening gehouden moet worden met alle kenmerken die invloed hebben op de marktwaarde van het object.

Als uit de analyse van verkoopprijzen blijkt dat er een positieve invloed uitgaat van de aanwezigheid van zonnepanelen, dan moet deze positieve invloed in de WOZ-waarde tot uitdrukking worden gebracht.

De gemeente kan er wel voor kiezen om in de belastingverordening te bepalen dat duurzaamheidsmaatregelen, zoals zonnepanelen, niet worden betrokken in de heffing van de ozb. Dit betekent dat de gemeente bij het opleggen van de ozb-aanslag een lagere heffingsmaatstaf moet hanteren dan de vastgestelde WOZ-waarde. Correcte registratie van de duurzaamheidsmaatregelen en de waarde invloed is hierbij dan van groot belang. Op dit moment is nog onduidelijk wat de extra administratieve lasten zijn van deze registratie. BsGW heeft eind november 2018 medegedeeld dat dit vrijstellen in de heffing van de ozb voor het belastingjaar 2019 niet uitvoerbaar was in de periode tussen raadsbesluit (13 december 2018) en dagtekening van aanslagoplegging (uiterlijk 28 februari 2019). Verder wordt erop gewezen dat het eventueel vrijstellen een WOZ- en OZB-waarde creëert.

Tenslotte zal het waardeverhogend effect op de WOZ-waarde marginaal zijn en niet zichtbaar voor de burger. Inmiddels is BsGW begonnen met een inventarisatie van zonnepanelen per object. Het blijkt dat waarden grote uitvoeringsproblemen oplevert. In plaats van verrekening via de lagere WOZ-waarde kan een alternatief zijn om de aanschaf zonnepanelen te subsidiëren, waarbij ook andere energiebesparingsmaatregelen (HR-ketels, aard- en/of luchtwarmte) overwogen kunnen worden.

Verenigingsgebouwen van niet-woningen naar woningen

Het toepassen van het OZB-woningtarief in plaats van het tarief voor niet-woningen bij instellingen met een sociaal doel is een ingetrokken amendement vóór de raadsvergadering van 13 december 2018. Het betreft het per 1 januari 2019 toepassen van het OZB-woningtarief (i.p.v. het tarief voor niet-woningen) bij instellingen van sociaal belang. Deze wijziging (gebaseerd op Amendement Tweede Kamer 35026, nr. 52) is bedoeld om rondpompen van geld (subsidie verstrekken en belasting heffen) te verminderen en om deze instellingen (sportaccommodaties, dorpshuizen e.d.) te stimuleren, omdat het verschil in tarief thans ongeveer een factor 3,6 is.

Het in de Eerste Kamer op 18 december 2018 aangenomen amendement behelst dat artikel 220f van de gemeentewet een OZB differentiatie mogelijk maakt voor instellingen met een sociaal doel. Het amendement bevat volgens de VNG onduidelijkheden, bijvoorbeeld met betrekking tot het OZB gebruikersdeel. De VNG beraadt zich over de reikwijdte en zal gemeenten informeren als een en ander duidelijk is. Doorvoeren differentiatie voor het belastingjaar 2019 was voor de BsGW niet uitvoerbaar in de periode besluit (13 december 2018) en aanslagoplegging dagtekening (uiterlijk 28 februari 2019). Afhankelijk van de landelijke uitkomst volgt in de Programmabegroting 2020 verdere uitwerking waarbij de uitvoerbaarheid door de BsGW en de lagere OZB-opbrengst geconcretiseerd worden.

OZB tarieven niet-woningen en woningen naar elkaar laten toegroeien

Bij de behandeling van de belastingvoorstellen 2019 (raad 13 december 2018) is een amendement ingediend met als strekking om OZB-tarieven voor niet-woningen en woningen meer naar elkaar toe te laten groeien. Dit amendement is aangehouden voor behandeling in de Kadernota 2020.

Het amendement is uitvoerbaar. Het is een politieke beleidsmatige keuze met budgettaire gevolgen ten laste van de post onvoorzien structureel van 2,4% zijnde € 32.000.

Gezien de budgettaire druk wordt dit amendement afgeraden.

De tarieven niet-woningen en woningen is het vergelijken van “appels en peren”. De tarieven verschillen ook door de waarde-ontwikkelingen van betreffend onroerend goed in de loop van de jaren. Daarnaast kan worden opgemerkt dat de tarieven niet-woningen in Maasgouw in verhouding tot andere Limburgse gemeenten inmiddels relatief lager zijn geworden door het reeds jaren aanhouden van de nullijn. Deze tarieven zijn in Limburg van de 32 gemeenten bij 20 gemeenten hoger dan in Maasgouw.

Inzetten btw-voordeel uit actualisatie kostendekkendheid riolering voor lagere tarieven van rioolheffing

Bij de behandeling van de belastingvoorstellen 2019 (raad 13 december 2018) is een amendement ingediend met als strekking om het voordeel uit actualisatie van kostendekkendheid riolering in te zetten voor lagere tarieven van rioolheffing. Dit amendement is aangehouden voor behandeling in de Kadernota 2020.

Het amendement is uitvoerbaar. Betekent verlaging van de concept-tarieven rioolheffingen 2020 met 3,5%. Het is een politieke beleidsmatige keuze met budgettaire gevolgen ten laste van de post onvoorzien structureel van € 97.000 (basis 2019).

Het structurele bedrag wordt elk jaar geactualiseerd en dat zou kunnen betekenen dat in komende jaren mogelijk een extra verhoging in plaats van verlaging van de rioolheffingen noodzakelijk is. Deze beleidswijziging leidt daarmee tot schommelingen in de tarieven rioolheffingen. Ook wordt

hiermee het tot dusver gehanteerde 100% kostendekkendheidsysteem (gesloten financieel systeem) verlaten.

Vanuit bovenstaande overwegingen en mede gezien de budgettaire druk wordt effectuering van het ingetrokken amendement ontraden.

Tariefaanpassing grootverbruik in de rioolheffing

Bij de behandeling van de belastingvoorstellen 2019 (raad 13 december 2018) is een amendement ingediend om de tariefsdifferentiatie voor grootverbruikers achterwege te laten. Dit amendement is aangehouden voor behandeling in de Kadernota 2020.

De huidige tarieven 2019 zijn als volgt:

Rioolheffing	Tarief in €
Eigenarendeel	112,79
Gebruikersdeel van 1 – 400 m ³	125,32
Gebruikersdeel > 400 – 4.800 m ³	190,44
Gebruikersdeel 10.000 – 20.000 m ³	143,04
Gebruikersdeel > 20.000 m ³	125,32

Het amendement is uitvoerbaar. De reden van deze tariefsopbouwkeuze destijds was ontmoediging van grootverbruik. Als belastingplichtigen daar geen andere keuze in hebben werd een degressief tarief per 400m³ vanaf 4.800m³ (ook in relatie tot de kosten volgens het GRP) als beleid aangenomen. Voor de gevraagde opheffing hiervan zijn diverse alternatieven naar eigen keuze mogelijk, bijvoorbeeld voor elke eenheid van 400m³ een gelijk tarief van € 125,32 te hanteren. Wijzigingen van tarieven grootverbruik kan verschuivingen in hoogte van tarieven betekenen binnen het gesloten financieel systeem van het GRP. Indien alle staffeltarieven naar het laagste tarief worden aangepast, is er sprake van een budgettaire claim en niet langer sprake van een kostendekkende rioolheffing. Er is sprake van een politiek beleidsmatige afweging. Vanuit bovenstaande overwegingen en mede gezien de budgettaire druk wordt effectuering van het ingetrokken amendement ontraden.